

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 13 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 427

«Ένας λαός ύψώνεται άμα δείξη πώς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ τῆς Βουλῆς (τέλος).

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Ἡ συνταγματικὴ καθαρθεύουσα. ΝΑΗΟΛΕΩΝ ΛΑΠΑΘΩΤΗΣ. Τὸ γροερό τραγῆδι.

ΤΙ ΛΕΕΙ ΟΙ ΞΕΝΟΙ («Τάρμς» καὶ «Προσόνος Ταχυδρόμος» τῆς Λόντρας).

Ε. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ. Ἡ Δημοτικὴ μᾶς.

«ΜΙΣΤΡΙΑΝΙΟΣ». Οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Καθαρθεύουσας.

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΪ. Ἡ τὴν ἦ ἐπὶ τὴν

ΨΥΧΑΡΗΣ. Προσροισμός (συνέχεια).

» Τὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα στὴν Ἑλλάδα — ὁ Μιστριώτης καὶ τὸ ἔθνος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ.—Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ.— ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΘΝΟΣ

ΤΙ ΛΕΕΙ Ο ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἐπὶ τὸ «Paris Journal» τῆς 1/14 τοῦ μηνὸς τούτου μεταφράζομε τὰ ἀκόλουθα :

«Χτὲς εἶχαμε ἀναγγελεῖς πὼς μιὰ μεγάλη διαδήλωσις ἔγινε στὴν Ἀθήνα γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα.

Παρακαλέσαμε τὸν κ. Ψυχάρη, καθηγητὴ τῆς νέας ἐλληνικῆς γλώσσας στὴ Σκολὴ τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν νὰ μᾶς ξηγήσῃ τί τρέχει.

Μᾶς ἀποκρίθηκε :

— Ἐτοιμαστῆτε νὰκούσετε πράματα καταπληχτικὰ, ἀπερίγραφτα, καὶ μ' ἓνα λόγο, ὀρθὰ κοφτὰ, πράματα ἀπὸ τὰ ἡλιθιώτερα πὸν μπορεί κανεὶς νὰ φανταστῇ.

Γνωστὸ πὼς ἄλλη γλώσσα μιλιέται κὶ ἄλλη γλώσσα γράφεται στὴν Ἑλλάδα. Ἔτσι τὸ νερό γράφεται ἕλωρ, καθὼς εἴτανε στὴν ἀρχαιότητα. Ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ γράφαμε στὴ Γαλλία, στίς ἐπίσημες πράξεις μᾶς καὶ στὰ βιβλία aqua, aquae ἀντὶ νὰ γράφουμε l' eau γιὰτὶ μὲ τὴν ἀρχαία λέξις ξανάρχεται καὶ ἡ ἀρχαία κλίσις, ἡ ἀνύπαρχτη πιά.

«Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ τρόπου τούτου στὸ γραφτὸ λόγο—ᾶς τοὺς ποῦμε καθαρθευσιάνους—δὲ θέλουνε νὰ παραδεχτοῦν πὼς κάθε λέξις ἀκολουθεῖ μιὰ ἐξέλιξις, καὶ πὼς μὲ τέτοιο τρόπο ποτὲ

δὲν μπορεί κανεὶς νὰ ἐκφραστῇ καλά. Δὲν παραδέχονται πὼς ἡ γλώσσα ἀλλάζει.

Γι' αὐτοὺς μονάχα ἡ καθαρθεύουσα ὑπάρχει. Τί σημαίνει ἀν ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, καὶ σ' αὐτὴν ἀκόμα τὴν Ἀθήνα, δὲν ξέρει τί θὰ πῆ ἕλωρ; Ἡ θεωρία τούτη πὸν μᾶς πάει πίσω καὶ πίσω, εἶναι καμιά τριανταριὰ χρόνια πὸν ἄρχισε καὶ χτυπιέται δυνατὰ ἀπὸ τὰ φιλολογικὰ ἔργα ἀνθρώπων πὸν δὲν μπορούσανε νὰ γεννηθοῦνε καὶ νὰ ζήσουν παρὰ μὲ τὴ νίκη τῆς καινούριας γλώσσας, ἡ, σωστότερα, τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας.

«Μὰ καὶ γι' αὐτὸ οἱ καθαρθευσιάνοι λυσσάζανε βλέποντας τοὺς νέους τεχνίτες τοῦ Λόγου, πὸν γυρεύουνε νὰ λυτρωθοῦν ἀπὸ τὴν ἀνόγητη πρόληψη, νὰ γράψουνε γιὰ τὸ ἔθνος, νὰ δώσουνε στοὺς Ἑλληνας γλώσσα πὸν νὰ τὴν καταλαβαίνει ἕλος ὁ κόσμος καὶ πὸν νὰ μπορῇ μὲ κείνη νὰ παρασταθῇ ἡ νέα ψυχὴ.

Ἐρχηγὸς τῶν ἀμετανόγητων αὐτῶν κλασικιστῶν βρίσκεται πὼς εἶναι κάποιος ὑποκείμενο, πὸν δὲν εἶναι, καλὰ καλὰ, παρὰ ἓνας καρνακιζῆς, (un grotesque), ὁ κ. Μιστριώτης. Νά καὶ ἡ ἀνέκδοτη καρικατούρα του, καμωμένη ἀπὸ τὸν κ. Ἀννίνο, καλλιτέχνη ἀθηναῖο μὲ πολὺ μεγάλο ταλέντο.»

Καὶ ὁ κ. Ψυχάρης μᾶς παρέδωκε τὸ πρωτότυπο τοῦ σκίτσου πὸν δημοσιεύομε στὸ φύλλο τοῦτο κ' ἔπειτα ξακολοῦθησε :

«Ὁ κ. Μιστριώτης εἶναι καθηγητὴς στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθήνας. Καμιά ὑπόληψις δὲ χαίρεται στὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον. Μπορεὶ κανεὶς νὰ βεβαιώσῃ, χωρὶς νὰ φανῇ τολμηρός, πὼς ὁ Μιστριώτης ποτὲ δὲν ὑποψιάστηκε τί εἶναι ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ γλώσσα. Τὸ βλέπει καθέννας, φτάνει νὰ διαβάσῃ τὰ βιβλία του.

«Μολαταῦτα τὸ ὑποκείμενο τοῦτο σήμερον κυβερνεῖ καὶ τρομοκρατεῖ τὴν Ἑλλάδα...μὲ λόγια.

«Ἰσχυρίζεται πὼς ἡ καθαρθεύουσα εἶναι «τὸ παλλάδιον τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, τῆς πατρίδος, τῆς οἰκογενείας, τῆς θρησκείας.»

«Καὶ λοιπόν : μπροστὰ σὲ τέτοια λόγια ὁ κ. Βενιζέλος ὑποχώρησε. Μολαταῦτα ὁ Βενιζέλος εἶναι «δημοτικιστὴς», δηλαδὴ ὀπαδὸς τῆς γλώσσας, τῆς μᾶς καὶ τῆς φυσικῆς.

«Ὁ Μιστριώτης εἶν' ἐκεῖνος πὸν ζήτησε νὰ βαλθῇ στὸ Σύνταγμα ἄρθρον γιὰ τὴ νομιμοποίηση μόνης τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσας.

«Καὶ τὸ ἄρθρο τοῦτο συζητιέται σήμερα καὶ δίνει ἀφορμὴν σὲ διαδύλωσες.

«Ὁ κ. Βενιζέλος, ἀντὶ νὰ γελάσῃ μὲ μιὰ τόσο ἀμυαλὴ πρότασι, τῆς ἔκαμε τὴν ἀπροσδόκητη τιμὴ νὰ τὴν προσέξῃ.

«Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ποῦ εἶναι μέσα στὴν ψυχὴ του «δημοτικιστής», ἀπαρνήθηκε, στὰ φανερά, τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦτο, μὲ ἀνάξια ἐπιχειρήματα.

«Πρέπει νὰ σὰς πῶ, μὰς τονίζει ἀκόμα ὁ κ. Πυχάρης, πὼς τὸ ζήτημα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας εἶναι σήμερα γιὰ τὴν Ἑλλάδα ζήτημα ζωῆς, καὶ ἀπὸ τὴν ἀφορμὴν του ἀνεβοκαταβαίνουν ὑπουργεῖα, καθὼς τὸ εἶδαμε στὰ Ἐυαγγελικά.

«Καὶ ἡ ἐντύπωσή μου, ἦ, σωστότερα, ὁ φόβος μου εἶναι πὼς ὁ κ. Βενιζέλος σαλεύει κάπως τὶς βάζιμες ἐλπίδες ποῦ θεμελιώνονται ἀπάνου στὴν Πολιτεία του, καὶ ἴσα ἴσα σὲ στιγμὴν ποῦ εἶταν ἀπαραίτητο καθαρὰ νὰ τὴν πιστοποιήσῃ τὴ γνώμη του.

«Ὁ κ. Μιστριώτης τὸ κατάλαβε τὸ ζήτημα καλλίτερα ἀπὸ τὸ Βενιζέλο. Βεβαιώνει, δημοκοπεῖ, φωνάζει. Ἡ πίστη ποῦ χαίρεται στοὺς καλοὺς κύκλους δείχνει τί λογὴς εἶναι οἱ κύκλοι αὐτοί. Ἀξιμονοῦν οἱ φίλοι τῆς Ἑλλάδας—δὲ μιλῶ γιὰ κείνους ποῦ τὴ λατρεῖν τὴν Ἑλλάδα—βλέποντας σὲ τί κίντυνους ἐκθέτει τὴν τιμὴν ἐνδὸς τόπου ἕνα τέτοιο ὑποκείμενο.»

ΤΙ ΛΕΝΕ ΟΙ ΞΕΝΟΙ.

Ἡ φοιτητικὴ, ποῦ μὲ τὴν ὑστερικὴν τῆς προκήρυξη μὴς κατηγοροῦσε πὼς γυροῦμε τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν «πρὸς χλευασμὸν τῶν φιλελλήνων», ἥς ἀκούσῃ τί εἶπαν οἱ ἀνταποκριτὰδες τῶν διῶν πιὸ σοβαρῶν ἐφημερίδων τῆς Λόντρας, ποῦ εἶναι δὲ καὶ πολὺ συμπαιθητικοὶ καὶ μὲ τὴν τορινὴ Κυβέρνηση καὶ μὲ τὸ Ἔθνος.

Ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Τάϊμς» 13 Μάρτη : «.....Τὸ ζήτημα συζητήθηκε μὲ μεγάλη ἐξαψὴ στὴ Βουλῆ, καὶ οἱ φοιτητὰδες τοῦ Πανεπιστημίου, ἐρεθισμένοι ἀπὸ μερικοὺς παραπολὺ πατριωτικοὺς Καθηγητὰδες, κηρυχτήκανε διαφεντεφτὰδες τῆς «καθάριας» γλώσσας. Ἐχτές, ὕστερα ἀπὸ συλλαλητήριον ποῦ μαζεύτηκε πολὺς κόσμος, κινήσανε στοῦ Πρωθυπουργοῦ, καὶ ἔκαμαν διαδύλωσιν. Ὁ Πρωθυπουργὸς ἔμως δὲν παρουσιάστηκε, καὶ αὐτὸ τοὺς κακοφάνηκε. . . . . Σήμερα Ἐπιτροπὴ φοιτητὰδων ἔγινε δεχτὴ ἀπὸ τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, καὶ αὐτὸς τοὺς βεβαίωσε πὼς ἡ Βουλὴ θὰ κάμῃ τὸ θέλημά τους.

Δὲν εἶναι πρώτη φορὰ ποῦ ταραχτήκε ἡ δημό-

σια τάξη ἀπὸ τὸν ἐρεθισμὸν ποῦ προξενεῖ τὸ ἀκκδηματικὸν αὐτὸ ζήτημα. Στὰ 1901 σηκώθηκε μεγάλη ὄχλοβοή, ἐξαιτίας τῆς μετάφρασης τοῦ Βαγγέλιου στὴν καθομιλούμενη, τότες ποῦ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἀναγκάστηκε νὰ παραιτηθῆ, καὶ ὁ Θεοτόκης ἔπεσε. Ἀργότερα ἔγινε ἄλλη ταραχὴ μὲ τὴν εἰδοποίησιν πὼς θὰ παρασταθῆ ἡ Ὁρέστεια τοῦ Αἰσχύλου μεταφρασμένη στὴ σημερινὴ γλῶσσα. Μερικοὶ φανατικοὶ Καθηγητὰδες τοῦ Πανεπιστημίου φαίνονται πρωτοπαλαιστὰδες τώρα καθὼς τότες, ὑπάρχει ὁμιος καὶ κάποια ὑποψία πὼς καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπαδοὺς τῶν παλιῶν πολιτικῶν κομμάτων βοήθησαν τὴν ταραχὴν γιὰ νὰ ρίξουν τὸν κ. Βενιζέλο.»

Ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ «Πρωῖνου Ταχυδρομίου», 10 Μάρτη : «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα δξύνεται πάλε στὴν Ἑλλάδα. Μιὰ μερίδα Ἑλλήνων θέλει τὴν «Καθαρεύουσα», δηλαδὴ γλῶσσα καθαρισμένη ἀπὸ ξένες λέξεις, καὶ ὅσο γίνεται πιὸ κοντὰ στὴν ἀρχαία, καὶ ἡ ἄλλη μερίδα ὑποστηρίζει τὴ νέα ὅπως μιλιέται σήμερα, τὴ δημοτικὴ. Ὁ καθηγητὴς Μιστριώτης, ὁ ἔξοχος φιλόλογος, εἶναι ἐπικεφαλῆς τῶν καθαρουσάνων....Οἱ καθαρουσάνοι κηρύχουνε πὼς ἡ ἀρχαία εἶναι ἡ μόνη γλῶσσα ποῦ συνεδένει τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ ἰδεώδη τῆς τέχνης καὶ τῆς λευτεριάς, καὶ πὼς ἄμα αὐτὴ καταργηθῆ παύει καὶ τὸ ἔθνος νὰ ὑπάρχη. Οἱ μαλλιαιοὶ πάλε, ὅπως οἱ ἀντίπαλοί τους περιφρονητικὰ ἐνομάζουσιν τοὺς ἐπαδοὺς τῆς σημερινῆς γλώσσας, ἐπιμένουνε πὼς αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη ζωντανὴ γλῶσσα, μὲ τύπους προσηρικῶς, γλῶσσα ποῦ ξετυλίχτηκε μαζὶ μὲ τὸ λαὸν καὶ τέλος μὲ φιλολογίαν δημοουργικὴν καὶ πλαστικὴν. Ἐπιμένουν ἐπίσης πὼς ἡ διορθωμένη ἡ γλῶσσα εἶναι ξερὴ καὶ ἄχαρη, γεμάτη Γαλλισμοὺς καὶ ἀνούσιες περιφρασεῖς, χωρὶς τὴν παραμικρὴν ὁμοιότητα μὲ τὴ γλῶσσα τοῦ Ξενοφῶντα, καὶ ὅλως διόλου ἀκατάλληλη γιὰ τὴ σημερινὴ ἡ ἐποχὴ.

Ὁ κ. Δραγούμης, ὁ μεγαλύτερος γιὸς τοῦ πρὶν Πρωθυπουργοῦ, εἶναι μὲ τοὺς δημοτικούς.»

ΤΟ ΓΟΕΡΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Λασκάλους δὲ ἀποκαλῶ, συλλήβδην καὶ ἀθρόα.

Τὰ δίποδα καεντερετῆ γνωστά γεροαῖα ζῶα....

(ΟΡΦΑΝΙΑΗΣ)

ὦ ! τῶν Κοιτῶν πλανέματι
Καὶ τῶν Διαστρεμένων
Καὶ τῶν Μισσοκακόμοιρων
Καὶ τῶν Ἀλυσσοδεμένων,

Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑ

Ὅπου κλάινε ἀστόχαστα
 Τ' ἀλέτρι—ὡσάν τὰ βώδια
 Καὶ σούρνονται ὑποταχτικά
 Στῶν Δυνατῶν τὰ πόδια
 Σκάμπαν καὶ βάλαν τ' Ὀνειρο
 Μέσ' τὸ βαθὺ τὸ λάκκον,
 Τῶν Ἀνίδεων τὰ βλαστήμια,
 Καὶ τῶν Ἀνθρωπάκων.

Οἱ Βατράχοι κρίζανε
 Μέσ' ἀπὸ τὰ βάλτονερία
 Κ' οἱ Κάμπιες βουληθήριαν
 Γιὰ νὰ ρίζουνε τ' Ἀστέρια.
 ὦ! Λόγια τὰ φαρμακεριά,
 Κ' οἱ Ὀχιές ὁποῦ σφυρᾶνε,
 Κ' οἱ Ἀλεπούδες—ποῦ προβιά
 Τοῦ λιονταριοῦ φορᾶνε,
 Μιὰ φωνὴ εἶναι μέσου μου
 Κ' ἔτσι πικρομιλάει:
 Τῆς νύχτας τὰ καμώματα
 Τὰ βλέπει ἢ μέρα καὶ γελάει.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΛΑΠΙΑΘΙΩΤΗΣ

Η ΤΑΝ Η ΕΠΙ ΤΑΝ

(Ἀπὸ τὸ Δεῦκωμα τῆς Μυριέλλας—Μοιρίτας)

Ἀγαπητὴ Μυριέλλα,

Ἐάκουσες βέβαια στὸ σχολεῖο ἀπὸ τὰ λόγια ποῦ ἡ Σπαρτιάτισσα μητέρα τὰ εἶπε στὸ παιδί της, σὺν τὸ ἀποχαιρετοῦσε. Σὲ δικὰ μας ρωμαϊκά τὰ λόγια ἀπὸ τὰ σημαίνουν: "Ἦ φέρε την πίσω τὴν ἀσπίδα σου ἢ νὰ σὲ φέρουν ἀπάνου της νεκρὸ.

Γέτια λόγια, παιδί μου, ἀπὸ τίς σημερινές μητέρες τῆς Ρωμοσύνης δὲν τάκοῦμε, ἄς ἐλπίζουμε ὅμως πὸς ἀπὸ τῆς καινούργιας γενιᾶς τίς μητέρες θὰν τὰ ξανακοίσουμε καὶ πὸς μιὰ μέρα θὰν τὰ βλέπουμε γραμμένα ἀπ' ὄξω ἀπὸ κάθε κοριτσίστικο σχολεῖο ὡς τὸ πρῶτο μᾶθημα ποῦ θὰ μαθαίνοινε οἱ κατωτινὲς μιαννάδες.

Λίβερπουλ Μᾶης 1910.

ΛΑΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

Η ΣΑΚΟΥΝΤΑΛΑ ΤΟΥ ΚΑΛΙΔΑΣΑ
 μεταφρασμένη ἀπὸ τὸ Σανσκριτικὸ καὶ Πρα-
 κριτικὸ κείμενο ἀπὸ τὸν

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ

στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμᾶ»

«Θὰ γίνῃ ἔθνος ἡ Ἑλλάδα ἢ δὲ θὰ γίνῃ.
 Ἄμα γίνῃ θὰ τρακιστῇ κ' ἢ πρόληψῃ. Κ'
 ἐπειδὴ ἀναντίλεχτο πὸς θὰ γίνῃ ἔθνος,
 θὰ πῆ πὸς γιὰ βέβαιον ἢ νίκη, δική μας.
 θηλαδὴ τῆς Ἰδέας.» ΨΥΧΑΡΗΣ (Ρόδα
 καὶ Μῆλα Τόμος I')

«Οἱ δημοτικιστὰὶ ἐκλήθησαν ὑπὸ τῆς ἱ-
 στορίας νὰ παίξουν σπουδαῖον ρόλον εἰς
 τὴν ἀναγέννησιν τῆς κοινωνίας μας.
 Ἀποδὲ κατῳρθωσαν εἰς τὸ μέσον τοιοῦτου
 ὤκειανου ψεύδους καὶ ἀπάτης ἢ ἀπαλ-
 λαγοῦν ἰσχυρῶν προλήψεων, τὸ τοιοῦτον
 ἀποδεικνύει ὅτι ἔχουν ὑγιὲ ἀγκέφαλον
 καὶ γενναῖον, εἰλικρινὲ χαρακτῆρα, πράγ-
 μα σπάνιον εἰς τοιαύτην σχολαστικὴν,
 διεφθαρμένην καὶ σατανικῶς ἐγωιστικὴν
 ἐποχὴν μας.» Γ. ΣΚΑΗΡΟΣ («Τὸ Κοινω-
 νικὸ μας ζήτημα»).

Ὁ ἀγώνας γιὰ τὴ γλῶσσα ποῦ ἀνείξε ὁ Ψυ-
 χάρης ἀπὸ τὸ 1888 μετὰ τὸ «Τραξίδι του» ἀπλώθηκε
 φούντωσε καὶ συντάραξε τίς τελευταῖες μέρες ἄλλη
 μιὰ φορὰ τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικόν. Εἶναι τρομερὸ νὰ
 συλλογιστῇ κανεὶς τὴ δύναμη πρέπει νὰ κλείνῃ μέ-
 σα τῆς μιᾶ Ἀλήθεια, ποῦ ἤσυχχα ἤσυχχα τὴ φέρνει
 στὴ μέση ἑνὸς ἀθρώπου, καὶ αὐτὴ σὰ φῶς ποῦ τίπο-
 τα δὲν μπερρεὶ νὰ τὸ σταματήσῃ συνεπαίρει: παρά-
 δεσσοὶ καὶ συνήθειαι, πατῆ πρόληψες, ξεσκοτιδιάζει
 μυαλά, περνᾷ καιροὺς, πετᾷ πάνου ἀπὸ γενιές, ὑ-
 ψώνει συνειδησοὶ, καρπίζει τὸ νοῦ, δίνει ἐποχές. Οἱ
 πικρὸ σημαντικοὶ πρόδρομοὶ τοῦ Ψυχάρη, ὁ μέγας
 Σελωμὸς καὶ ὁ προφήτης Βηλαράς, ὅσο καὶ ἂ νοιώσανε
 κατάβαθα τὸ ζήτημα τῆς γλώσσας καὶ διακηρύ-
 ξανε μεγαλόφωνα τὰ δίκια τῆς δημοτικῆς μας δὲν
 μπόρεσαν νὰ βαστήξουνε τὸν ἀγῶνα γιὰτὶ λείπανε
 ἀπ' αὐτοὺς τὰ ἔπλα τῆς Ἐπιστήμης. Μετὰ τὴ λογι-
 κὴ μονάχα καὶ μετὰ τὴν καρδιά τέτοιοι ἀγῶνες δὲν
 μπόρουνε νὰ διαβοῦνε τὰ μαῦρα σύγνεφα τῆς ἀμά-
 θειας καὶ τῆς ἐκμετάλλεψης τῶν ἀγαθῶν τοῦ κα-
 θεστώτου.

Χρειαστῆκανε εἴκοσι τρία χρόνια ἀπὸ τότες γιὰ
 νὰ στεριώσῃ μιὰ νέα γλωσσικὴ συνειδησοὶ, μιὰ προ-
 σπάθεια γιὰ νὰ σπάσῃ τὴν παράδοση ποῦ κληροδο-
 τήσανε στὸ ἔθνος ὁ ἀσυλλόγιτος Προγονισμὸς καὶ
 ἡ σχολαστικὴ Δασκαλοκρατία. Σήμερα μπόρουμε
 νὰ ποῦμε ἄδισταχτα πὸς τὰ πικρὰ φωτεινὰ πνέματα
 τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ νοιώσανε τὴν καινούργια ἱ-
 δεολογία τοῦ Δημοτικισμοῦ ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν
 ἀλλαγὴ τῆς γλώσσας, ἀπὸ τὸ θάνατο τῆς ψεύτικης
 καθαρεύουσας, γιὰ νὰ φτάσῃ ἴσα μετὰ τὴν ἀλλαγὴ
 τῆς ψυχῆς τῆς πλανεμένης καὶ ἀφιονισμένης ἀπὸ τὸν
 καπνὸ τοῦ εὐκόλου πατριωτισμοῦ καὶ τῆς λογοκο-
 πίας.

Οι πρώτοι που θελήσανε να εναντιωθούνε σ' όλο αυτό το «παρελθόν» που τ' αποτελέσματά του ερχονται ένα ένα να δείξουνε και στους τυφλούς άκμα την καταστροφή, είναι οι σημερινοί δημοτικιστάδες. Αυτοί που το νοῦ τους φώτισε μιὰ Ἰδέα, που γλύκανε τὴ ζωή τους μιὰ προσπάθεια για ἕνα σκοπὸ εὐγενικό, τίμιο κ' ἔθνοσώστη. Ἔτσι οι δημοτικιστάδες ἤρθανε σὲ σύγκρουση ἀμέσως ἀμέσως μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεία που ἀντιπροσωπεύουνε τὴν παλιὰ ἰδεολογία, καὶ που ἐκμεταλλεύονται τὴν παράδοση καὶ τὴ σημερινὴ κατάσταση για τὸν ἑαυτό τους, για τὰ συμφέροντά τους που στέκονται ἀδιαχώριστα ἀπὸ τὴν πατριδοκαπηλεία καὶ τὸ λογοκρισμό.

Οἱ δημοτικιστάδες χαρακτηρίστηκαν ἐπαναστάτες, ἀθρόοι που θέλουνε τὴν καταστροφή τοῦ Ἑθνους (δηλαδὴ τῶν ἐκμεταλλευτῶν), που ζητοῦνε ν' ἀνεβάσουν ἀψηλά τὸ χιδοῖο λαὸ (δηλαδὴ τὰ θύματά τους), ἀνισόρροποι που ἐπιθυμοῦν ἀνατροπὴ (δηλαδὴ νὰ δείξουνε πὼς τίποτα δὲν ἀξίζουνε ὅσοι κοκορεύονται σήμερα για σοφοί), ἐκφυλοὶ που δὲν τρέχει στὶς φλέδες του αἷμα Ἑλληνικό (γιατὶ ἑλληνικὸ αἷμα ἔχουνε μόνο ὅσοι λένε ψέμματα, δηλαδὴ πὼς μὲ τὰ προγονικά μας δίκια θὰ πάσουμε τὴν Πόλη), ὑπονομευτὲς τῆς θρησκείας καὶ τελευταία πουλημένοι στους ὀχτροὺς τοῦ Γένους που για τὸ χρῆμα προδίνουν τὴν πατρίδα (δηλαδὴ πράμα που οὐσιαστικὰ κάνουνε οἱ ἴδιοι ἐκμεταλλευτὲς τοῦ εὐκολόπιστου κοσμάκη).

Βρήκανε τὸν ἀνόητο καὶ κουτοπόνηρο Μιστριώτη, τονὲ κεντρίσανε καὶ αὐτὸς ἄρχισε νὰ σπέρνη στὸ λαὸ τὶς συκοφαντικὲς του φευτιές. Ὁ λαὸς κρατημένος στὰ ἐπίσημα σκολεῖα μακριὰ ἀπὸ τὸ φῶς, ἀπὸ τὴ μέρφωση που ἀνοίγει τὸ νοῦ, βουτηγμένος στὴν ἀμάθεια, νεκρωμένος στὴν ψυχὴ ἀπὸ τὴ σημερινὴ Δημοτικὴ ἐκπαίδευσι, δούλος τῆς λογοκρισίας, σκλάβος τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀπονήρευτου μυαλοῦ του, ὑπερέτης τυφλὸς τῶν ἀφεντάδων τοῦ πλούτου καὶ τῆς καθαρεύουσας, τὰ χίονεψε καὶ τὰ πίστεψε ὅλα πέρα πέρα. «Τὸ Ἕθνος κιντύνει, ἡ γλῶσσα προδίνεται».

Κι ὅταν ἡ Ἑθνοσυνέλευσι βρέθηκε μπροστὰ σὲ μιὰ πρόταση ἐκδιαστικὰ φερμένη ἀπὸ τοὺς δρόμους, για νὰ γραφτῆ στὸ καινούργιο Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδας πὼς ἡ καθαρεύουσα εἶναι ἡ γλῶσσα που πρέπει νὰ λατρεύη καὶ νὰ προσκυνᾷ τὸ Ἕθνος σὰν εἰδωλο, δὲν μπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὴν ἰσορροπία της, μὰ ἔπεσε στὸ λάκκο που τῆς σκάψανε οἱ ἐπιτήδειοι. Καὶ ψήφισε τὴν τέτοια πρόταση.

*

«Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἐκεῖνη

εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται τὸ Πολίτευμα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας τὰ κείμενα. Πᾶσα πρὸς παρὰφθορὰν ταύτης ἐπέμβασις ἀπαγορεύεται».

Μὰ ποιὰ εἶναι ἡ γλῶσσα που συντάσσεται τὸ Πολίτευμα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας τὰ κείμενα; Φυσικὰ ἢ καθαρῆουσα. Καὶ ποιὰ καθαρῆουσα; Τὸ ἀπόδειξε ἡ γλωσσολογικὴ ἐπιστῆμη πὼς οὐδὲ γλώσσες ἑλληνικὲς ὑπάρχουν, ἢ ἀρχαία καὶ ἡ δημοτικὴ. Τὴ λεγόμενη καθαρῆουσα δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ὀνομάσῃ κανένας γλῶσσα γιατὶ μέσα στὴν ἔννοια τῆς λέξης «γλῶσσα» βρίσκεται ἀτόφια ἡ ἔννοια τῆς γραμματικῆς, καὶ τῆς καθαρῆουσας γραμματικὴ δὲ γράφτηκε ἴσια μὲ σήμερα μῆτε μπορεῖ ποτὲς καὶ νὰ γραφτῆ. Ὡστε καθαρῆουσα δὲν ὑπάρχει, ὑπάρχει μονάχα μιὰ συνθηματικὴ γλῶσσα κομμένη σὲ ὄρισμένα δασκαλικά καλοῦπια, ἀνάλογη πάντα για τὴν πολλὴ ἢ λίγη δόση τοῦ Ἀττικισμοῦ που ἔ' ἀνακατέψῃ κείνος που τὴ γράφῃ.

«Ἐκεῖνη εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσεται τὸ Πολίτευμα . . .»

Μὰ τὸ Πολίτευμα δὲ συντάσσεται ὁλοένα για νὰ μᾶς δείχνῃ τὴ γλῶσσα, συντάσσεται μιὰ φορὰ κι ἀπὸ τὴν τέτοια του σύνταξι μπορεῖ νὰ περάσῃ κ' αἰῶνας. Θὰ εἶναι τὸ λοιπὸν ὑποχρεωμένη ἡ γλῶσσα νὰ σταματήσῃ στὴν ἐποχὴ που γράφτηκε τὸ Πολίτευμα καὶ νὰ μὴν ἐξελιχτῆ; Ὁχι βέβαια, γιατὶ τότες γυρίζουνε ἀνάποδα οἱ φυσικοὶ νόμοι. Ἡ γλῶσσα θὰ τρέξῃ τὸ δρόμο της στὴ φιλολογία καὶ στὴν καθημερινὴ χρῆσι καὶ μονάχα στὴ δημόσια ὑπερσία θὰ βλέπῃ κανεὶς μιὰ τυραννικὴ καὶ θλιθερὴν προσπάθεια για νὰ μὴν κουνηθῆ ἀπὸ τὴ θέσι της. Καὶ θὰ ἔρθῃ μέρα που θὰ καταντήσῃ ἡ σημερινὴ διγλωσσία νὰ φτάσῃ σὲ σημεῖο ἀξιοθρήνητο καὶ κωμικὸ καὶ νὰ μακρύνῃ ἡ ἐπίσημη γλῶσσα τόσο πολὺ ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ὥστε νὰ δημιουργηθοῦνε καὶ σὲ μᾶς τάξεις Μανταρινίων που νὰ ξηγοῦνε τὰ κείμενα. Τὶ κακὰ θὰ φέρῃ ὁ τέτοιος μανταρινισμὸς εὐκολο νὰ τὸ νοιώσῃ ὁ καθένας.

«Ἐκεῖνη εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται τὸ Πολίτευμα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας τὰ κείμενα».

Μὰ τὰ κείμενα τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας δὲν εἶναι ὅμοια στὴ γλωσσικὴ μορφή. Κάθε ὑπουργὸς ἢ βουλευτὴς ἢ τμηματάρχης που φτιάνει τὸ σκέδιο κάθε Νόμου μεταχειρίζεται τὴ δική του καθαρῆουσα ἀπὸ τίς πολλὰς που ὑπάρχουν, ὅπως εἶπαμε. Κ' ἔτσι κείνος που μελετᾷ τοὺς Νόμους βρίσκεται μπροστὰ σὲ μιὰ γλωσσικὴ σαλάτα, που ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ κάθε λογῆς κ' ἐποχῆς γλωσσικὲς φόρμες, καὶ πολλὰς φορὲς ἀπὸ γλωσσικὰ μαργαριτάρια ἀσυνταξίας τῆς πρώτης γραμμῆς. Ἄλλοι τύποι, ἄλ-

λες λέξεις, άλλη σύνταξη. Έδω πιά δὲν ἔχει δι-
γλωσσία, ἔχει πολυγλωσσία. Καὶ μιὰ τέτοια πολυ-
γλωσσία καθιερώνεται: γιὰ ὑπόδειγμα!

«Πᾶσα πρὸς παραφθορὰν ταύτης ἐπέμβασις ἀ-
παγορεύεται». Ποιάς ταύτης: Τῆς ἐπίσημης γλώσ-
σας; Μὰ κάθε ἔργο γραμμένο στὴ δημοτικὴ μπο-
ρεῖ ἀπὸ τὸν κάθε καλοθελητὴ νὰ χαρακτηριστῇ
ἐπέμβαση γιὰ νὰ «παραφθορῇ» ἡ ἐπίσημη γλώσ-
σα. Ἐνα τραγούδι ἀκόμα, καὶ μάλιστα καλὸ τρα-
γούδι δείχνοντας μὲ τὸ στίχον τὴν ἁμορφιὰ τὰ
κάλλη τῆς δημοτικῆς μας εἶναι φοβερὴ **ἐπέμβαση**
κατὰ τῆς ἐπίσημης γλώσσας καὶ πρέπει ν' ἀπαγο-
ρευτῇ κατὰ τὴ λογικὴ τῆς συνταγματικῆς διάτα-
ξης. Ἡ λέξις «ἐπέμβαση» μπορεῖ νὰ ἐρμηνευτῇ τό-
σο πλατιά, ὥστε νὰ δώσῃ χέρι στὴν κάθε εἶδους ἐκ-
μετάλλεψι καὶ πίεσι. Φανταστῆτε πὼς ἔρχεται στὰ
πράγματα ἀναπάντεχα ὕστερα ἀπὸ λίγο καιρὸ ὁ πε-
ρίφημος θαυμαστῆς καὶ ἀξίος σύντροφος τοῦ Μι-
στριώτη, ὁ κ. Μαυρομιχάλης, ποῦ ἔχει «ἐκπεφρα-
σμένη γνώμη κατὰ τῶν χυδαίων». Μπορεῖ ἀξιό-
λογα ἢ στενὴ ἀντίληψί του νὰ τρομοκρατήσῃ κάθε
στοιχειώδη λευτεριά, νὰ πνίξῃ κάθε πνευματικὸ ἀν-
θισμα, νὰ βουδάνῃ κάθε φωνὴ τῆς ψυχῆς, ἔχοντας
κορῶνα καὶ φλόμπουρο τὴν τέτοια συνταγματικὴ
διάταξι. Μὰ μήπως **ἐπέμβαση** πρὸς παραφθορὰν
δὲν μπορεῖ ἀξιόλογα νὰ χαρακτηριστῇ ἀπὸ κάθε
πολιτικὸ τύραννο καὶ ἡ προφορικὴ συνεννόησι τοῦ
Δημόσιου ὑπάλληλου στὴν ὑπερσία του ἢ καὶ ἔξω
ἀπ' αὐτή; Καὶ ποιὸς θὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Γκλαδάδες
καὶ Κουλουμπάκηδες τῆς ἀσεβέστατης δημοκρατίας,
νὰ ἐρμηνέψουνε ὅπως συμφέρει στοὺς ταπεινοὺς συ-
φεροντολογικοὺς σκοποὺς τῆς διάταξι;

★

Σὰν ψηφιστόταν ἀπὸ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ἡ πα-
ραπάνου διάταξι, ἔγινε εὐλόγη προφορικὴ ἀπὸ μέ-
ρος τοῦ Πρωθυπουργοῦ ποῦ γράφτηκε στὰ πρακτικὰ
τῆς Βουλῆς πὼς «οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἐκπαιδεύσεως
ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηροῦν τὴν γλώσσαν τοῦ
κράτους ὄχι μόνον ἐν τῇ δημοσίᾳ αὐτῶν ὑπηρεσίᾳ
ἀλλὰ καὶ ἔξω αὐτῆς». Δηλαδή με ἄλλα λόγια ὁ
κάθε δάσκαλος, ὁ σχολάρχης, ὁ καθηγητῆς, ὁ γυ-
μνασιάρχης, ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, δὲ
θὰ μπορῇ πιά νὰ γράψῃ τὴ δημοτικὴ μας γλώσσα.
Ἄν θέλει νὰ γράψῃ εἴτε τραγούδι εἴτε ἄλλο ἔργο
φιλολογικὸ πρέπει νὰ τὸ φουρνίσῃ στὴν καθαρῆουσα.
Οἱ ἀγαθοὶ δασκάλου δὲν μποροῦνε νὰ ψάλλουνε
ἀπὸ δῶ καὶ ἄμπρὸς τὴν ἀγάπη τους: τὸ αἶσθημά τους
πρέπει ἢ νὰ τὸ πνίξουνε ἢ νὰ τὸ ἐκφράσουνε στὴν
ἐπίσημη γλώσσα τοῦ Κράτους «Καὶ ἔξω τῆς δημο-
σίας αὐτῶν ὑπηρεσίας».

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο πνίγεται καὶ στραγγαλιζε-

ται τὸ πνέμα κ' ἡ νέα μας φιλολογία. Ἐχομε τό-
σους δασκάλους ποῦ καλλιεργοῦνε τὰ γράμματα καὶ
φυσικὰ ἔλοι τους στὴ δημοτικὴ μας. Γράφουν τρα-
γούδια, δηγήματα, μαζεύουν παράδοξες καὶ παρα-
μύθια τοῦ λαοῦ. Ὅλ' αὐτὰ ἀπὸ δῶ καὶ πέρα χαρα-
κτηρίζονται ἐγκλήματα καὶ τιμωροῦνται. Ποιὸ γρα-
φτὸ ἢ ἀγραφο δίκιο εἶναι κείνο ποῦ θὰ πνίξῃ τὴ
φιλολογικὴ παραγωγὴ τοῦ δηγηματογράφου μας καὶ
καθηγητῆ Κώστα Παρορίτη, τοῦ συγγραφέα τοῦ δυ-
νατοῦ ρομάντζου «Στὸ Ἄλμπουρο» καὶ τῶν «Νε-
κρῶν τῆς ζωῆς», ποῦ θὰ στερέψῃ μὲ τὴ βία τὴ θα-
μαστὴ ποιητικὴ φλέβα τοῦ Γρουπάρη, ποῦ τυχαίνει
νὰ εἶναι καὶ καθηγητῆς; Ποιὸ εἶναι κείνο ποῦ θὰ
μποδίσῃ τὸ σχολάρχῃ Βάρναλῃ νὰ γράψῃ στίχους
στὴ δημοτικὴ καὶ νὰ μεταφράξῃ τοὺς ἀρχαίους σ'
αὐτῇ; Ποιὸ ἐκείνο ποῦ θὰ ἐπιδάνῃ στὸν καθηγητῆ
Φωκὰ νὰ μὴ γράψῃ στὴ γλώσσᾳ ποῦ πιστεύει; Καὶ
ποιὸ ἀκόμα τὸ δίκιο ποῦ θὰ χαρακτηρίσῃ τὸν Πα-
λαμὰ λειτουργὸ τῆς ἐκπαίδεψης καὶ θὰ τονῆ ὑπο-
χρέωσιν τῇ «Φλογέρα τοῦ Βασιλιά» νὰ ἐμπνευστῇ
καὶ νὰ γράψῃ στὴν καθαρῆουσα;

Λένε: ὅποιος θέλει τὴ δημοτικὴ ἄς μὴ γίνεταί
δημόσιος ὑπάλληλος. Ὡραία λόγια ποῦ εἶναι ἀξία
νὰ βγαίνουν ἀπὸ ἄλλοποιοὺς ἀκριτοὺς, μὰ τὴν ἀλή-
θεια, καὶ ἀνισόρροπους. Καὶ τί εἶναι ἡ δημοτικὴ γιὰ
νὰ τραβᾷ τέτοιους καταδιωγμοὺς ἀπὸ τὸ Κράτος;
Δὲν εἶναι ἡ γλώσσα ποῦ ξεπήδησε ἀπὸ τὰ σπλάχνα
τοῦ λαοῦ; Δὲν εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ 21 καὶ τῶν δη-
μοτικῶν τραγουδιῶν; Δὲν εἶναι ἡ ἀληθινὴ ὕψα-
τέρα καὶ ἡ μόνη τῆς ἀρχαίας; Δὲν κλείνει μέσα
τῆς καὶ ἀπὸ τὴ Δόξα τῆς φυλῆς μας;

Φριχτὸ πρᾶγμα νὰ συλλογίζεταί κανεὶς πὼς κα-
τάντησε μιὰ Πολιτεία σὲ θέσι νὰ χτυπήσῃ τοὺς ἀ-
θρόπους ποῦ καλλιεργοῦνε τὰ γράμματα καὶ τὴ φι-
λολογία, τὴ διανόησι ἑνὸς ἔθνους, τὸ τραγούδι του,
τὸ αἶμα τῆς καρδιᾶς του!

Μὰ μήπως μονάχα ἡ φιλολογία καὶ τὰ γράμμα-
τα στραγγαλιζοῦνται; Μουντζουρώνεται καὶ ἡ Ἐπι-
στήμη. Ποιὸς δάσκαλος, λειτουργὸς τῆς ἐκπαίδεψης,
ποῦ εἶναι καὶ ἡ δουλειά του, θὰ τολμήσῃ νὰ μελε-
τήσῃ τὴ γλωσσολογία; Στὸ ζήτησμά του, στὴν καλ-
λιέργειά του, στὸ δρόμο του ὁ ἐπιστημονικὸς νοῦς
μπορεῖ νὰ τονῆ φέρῃ σὲ συμπεράσματα ὄχι καὶ τό-
σο ἐπαινετικά, ἴσως καὶ ἀντίθετα τέλεια, γιὰ τὴν ἐ-
πίσημη γλώσσα τοῦ Κράτους, τὴν περίφημη καθα-
ρῆουσα. **Ἐπέμβαση** καταφάνεσι ποῦ φυσικὰ ἀ-
παγορεύεται.

Πνίξου καὶ σὺ λοιπὸν ἐπιστήμη, σταύρωσε τὰ
χέρια καὶ πέθανε. Τὸ Κράτος μὲ δυὸ γραμμῆς του
σὲ καταδικάζει: στοὺς αἰῶνες, ἐσένα ποῦ κανεὶς δὲν
ἔμεινε νὰ μὴν προσκυνήσῃ τὸ μεγαλεῖο σου στὰ
νεώτερα χρόνια, νὰ μὴ θαμάσῃ τὴ δυνάμη σου. Ἡ

Ἑλλάδα, ὁ τόπος ποὺ σὲ πρωτογέννησε, ὦ Ἐπιστήμη, δὲ σὲ καταδέχεται πιά. Οἱ κουτόφραγκοὶ μανάχα ἄς σὲ λατρεύουνε.

Ὅμως ὅλος αὐτὸς ὁ καταδιωγμὸς τῆς γλωσσικῆς Ἰδέας δείχνει θεοφάνερα τῆ δύναμη καὶ τῆ ζωῆ τῆς. Ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια στὰ **Βαγγελικὰ** καὶ στὰ **Ὄρεσσειακὰ** ἐργάζετο πάλι ὁ Μιστριώτης χωρὶς ν' ἀκούγεται μιὰ φωνὴ διαμαρτυρήσεως. Μὰ σήμερα καὶ μέσα στὴ Βουλὴ καὶ ἔξω στοὺς δρόμους, ἀκόμα στὶς ἐπαρχίες, καθὼς στὸ Βόλο, τινάχτηκε μιὰ περιφρόνησι κ' ἕνα φτύσιμο ἀπὸ τοὺς γενναίους πρόμαχους τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας, στοὺς κουριοκέφαλους σχολαστικούς καὶ τοὺς ἀνίδεους δημαγωγούς ποὺ παρασύρανε τὸ λαὸ σὲ θλιθερὰ κι ἀνελεύτερα παραστράτισματα.

Νὰ χτυπηθῆ ἡ Ἰδέα μας, σημαίνει νίκη, νὰ βριστῆ σημαίνει θρίαμβος. Γιατὶ ὁ ἄλλος τότες μανάχα θὰ σὲ χτυπήσῃ καὶ θὰ σὲ βρῆσῃ ὅταν σὲ βλέπῃ ἀγνάντια τοῦ ἐπικίντuno ὄχτροῦ ποὺ τοῦ κόβεις τῆ ζήση. Καὶ ἡ ζωὴ τῆς καθαρεύουσας κόβεται ὀλένια ἀπὸ τὴν κρινορόδινη καὶ μεστὴ παιδοῦλα, τὴ Δημοτικὴ, ποὺ τὰ νιάτα τῆς λιόλαμπρα κ' ἡ ὁμορφιά τῆς γλυκύτατο αἶσθημα ἀγάπης.

Αὐριο μεθαῦριο οἱ νεκροὶ τῆς σκέψης καὶ τῆς ζωῆς θὰ γυρίσουνε τῆ χαύνη ὀργή τους γιὰ νὰ χτυπήσουνε ἄλλη καινούργια ἰδέα. Τὴν ἰδέα τοῦ Σοσιαλισμοῦ. Καὶ τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη ποὺ θὰ σημειωθῆ ὁ τέτοιος καταδιωγμὸς τῆς, σίγουρα πῶς τοῦ Σοσιαλισμοῦ ἡ ἐπίδραση καὶ στὴν πατρίδα μας ἀκόμα δὲ θὰ εἶναι κούφιος λόγος.

Ἡ ἱστορία μᾶς δείχνει παραδείγματα ἀναντιλεχτα πῶς ὁ πόλεμος, ὁ καταδιωγμὸς, ἡ ψευτιά, ἡ συκοφαντία, τὰ μαρτύρια γιὰ μιὰ Ἰδέα πρόδρομος εἶναι τῆς μελλοῦμενης νίκης τῆς. Ὁ λαὸς δὲ γίνεται, θὰ ξυπνήσῃ μιὰ μέρα. Ἡ ἰδέα πῶς ὁ καυγὰς γιὰ τὸ πάπλωμα. Ὁ ἄπιστος ποὺ διαφαντεύει τὴν καθαρεύουσα θέλει νὰ καταπατήσῃ κάθε λευτεριά ποὺ ἐρχεται ἴσια ἀπὸ τὰ λαϊκὰ ρέματα. Νίκη τῆς δημοτικῆς σημαίνει ἀνοιγμα τῶν ματιῶν τοῦ λαοῦ, μέρψωσή του, ὕψωμά του σὲ κείνη τὴν πνευματικὴ θέση ποὺ νὰ νοιώσῃ τὴν ἀτιμὴ καταπίεση ποὺ τοῦ γίνεται. Λοιπὸν δὲ φτάνει νὰ τοῦ χτυπήσῃ τὴν οικονομικὴ του λευτεριά, ἀνάγκη ἀπαραίτητη νὰ τοῦ πατήσῃ καὶ τὴ γλώσσα. Τὰ ὄργανα γιὰ τὸ τέτοιο στραγγάλισμα τὰ ἔχουνε στὰ χέρια τους. Εἶναι οἱ δασκάλοι ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ ποὺ θέλοντας καὶ μὴ σ' αὐτοὺς θὰ πέσῃ ἡ λαϊκὴ ψυχὴ ποὺ πρωτοξανοίγεται στὴ ζωὴ, οἱ παπάδες ἀπ' τὴν ἄλλη ποὺ σ' αὐτοὺς φέρνει τὸν κοσμάκη τὸ θρησκευτικὸ τοῦ αἰσθημα. Ἡ ἐκπαίδεψι καὶ ἡ θρησκεία, ἀπ' τὴν κακὴ

τους ὕψη, μὲ μιὰ κατάλληλη τιμονιὰ φέρνουνε τὸ καράβι τοῦ ἁμειρου λαοῦ στὰ βράχια τῆς πνευματικῆς του σκλαδιᾶς καὶ τῆς οικονομικῆς του ὑποδύλωσης.

Στὴν Ἑλλάδα λένε ἐγινε ἐπανάστασι. Ἡ ἔμματα! Ἐπανάστασι, ποτές δὲ σημειώθηκε στὸν κόσμo γιὰ νὰ στερήσῃ τίς κάθε λογῆς λευτεριές. Ἡ λεγόμενι ἐπανάστασι εἶταν ἕνα κίνημα μιᾶς τάξης λιγάριθμης γιὰ νὰ καλλιτερέψῃ τὰ οικονομικά τῆς συμφέροντα. Αὐτὸ βέβαια ἔφερε μιὰ φουρτούνα ποὺ τέλειωσε στὴν Ἐθνοσυνέλεψη. Ἀπὸ τὴν τέτοια κίνηση ξεπετάχτηκε κ' ἕνας ἄθρωπος. Ὁ Βενιζέλος.

Ἐλεγε πῶς ἐρχεται νὰ φέρῃ νέες ἰδέες. Μὰ εἰ νέες ἰδέες τί ἄλλο μποροῦνε νὰ εἶναι παρὰ πλάτεμα τῆς κάθε λευτεριᾶς, ἀναγνώριση τῆς ζωῆς, πάτημα τῆς λογοκοπίας καὶ τῆς ἀστόχαστης ἰδεολογίας; Καὶ ὅμως. Ὁ ἄθρωπος αὐτὸς ποὺ δείχτηκε πῶς εἶχε στὸ γλωσσικὸ ζήτημα κάποια αὔρα γνώσης, δὲν μπόρεσε νὰ κατανικήσῃ τὸ ἐλάττωμα τοῦ συγκαρινοῦ ξεπεσμοῦ τῆς φυλῆς μας. Τὴν ἔλλειψη τοῦ χαρακτήρα, πρῶτα κι ἀπάνου ἀπ' ὅλα. Ἐγινε ὑπέρετης μιᾶς ἀνισόρροπης Κοινῆς Γνώμης ποὺ εἶχε ἀξιοθρήνητη ἄγνοια γιὰ τὰ ἴδια τῆς συμφέροντα, καὶ ποὺ εἶτανε μεθυσμένη ἀπὸ τίς σατανικὲς παπαρδέλες τῶν ἐπιτήδειων ἐκμεταλλευτῶνε τῆς. Κ' ἔτσι ὁ Βενιζέλος δέχτηκε τὴν ἀνελεύτερι, διάταξη, ὅχι ἀπὸ πεποίθησι, μὰ ἀπὸ ὑποχώρησι. Κι αὐτὸ εἶναι τὸ θλιθερότερο καὶ τὸ χειρότερο.

Καὶ λοιπὸν τώρα τί θὰ γίνῃ;

Δύσκολο δὲν εἶναι νὰ τὸ νοιώσῃ κανεὶς. Ἡ φιλολογία χάραξε τὸ δρόμο τῆς. Αὐτὴ θὰ κλείσῃ μέσα τῆς, καλλιεργῶντας τὴ δημοτικὴ μας, ὅλες τίς ἀληθινὲς καὶ γερεὲς ὁρμές τοῦ ἔθνους μας. Ἡ ἀντικαταστήσῃ τὸ σχολεῖο, ποὺ ὁ Ρωμιός, ὅσο περνοῦνε τὰ χρόνια τόσο περισσότερο θὰ τὸ μισῆ. Καὶ μὲ τὸν καιρὸ θὰ φωτίσῃ τὸ λαὸ, θὰ τονὲ κάμῃ νὰ νοιώσῃ τοὺς πραγματικούς του ὀχτροὺς, κι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ λαὸς ποὺ κατηγορεῖ κι ἀναθεματίζει τώρα, θὰ σηκώσῃ στὰ μεσοῦρανα τοὺς ἀληθινούς ἀναγεννητῆς του καὶ θεοτικά θὰ τοὺς προσκυνήσῃ. Καὶ τὴν ὥρα ποὺ θὰ σηκωθῆ ἀκράτητος νὰ σπάσῃ τίς οικονομικὲς του ἄλυσσιδες ποὺ ὅσο πᾶνε καὶ θὰ τοῦ στενεύουν περισσότερο τὴν πνοή, θὰ ρίξῃ χάρμου ἔλα τὰ συντάγματα τῆς τυραννίας καὶ τῆς φαυλοκρατίας τοῦ ἄπιστοῦ, καὶ τόση θὰ εἶναι ἡ ἀντιδραση ὥστε στὸ νέο του πολίτευμα ποὺ θὰ χαράξῃ ὕστερα ἀπὸ τὴν τέτοια ἀληθινή του ἐπανάστασι, καταπατώντας ἄλλη μιὰ φορά τὴν ἐρμὴ του τὴν ἀπόλυτη λευτεριά, θ' ἀνακηρύξῃ ἀνάμεσα σ' ἄλλα γιὰ ἐπίσημη γλώσσα τῆς νέας του Πολιτείας τὴ Δημοτικὴ μας, ἐπιβάνοντας ἀφρορεσμούς κι ἀναθέματα σ' ὅσους θὰ τολμήσουνε νὰ γράψουνε τὴ γλώσσα τῆς σκλαδιᾶς καὶ τῆς ἀγραμματοσύνης, τὴ στιγματιμένη Καθαρεύουσα.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΥΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, άρ. 11, ΑΘΗΝΑ

Συμτρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12 ' .—Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τριμήνες συντρομές (β δρ την τριμηνία.—Κανένας δέ γράφεται συντρομητής ά δε στέλνει μπροστά τη συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο, 20.—Τα περασμένα φύλλα που λιοδνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην 'Αθήνα σ' όλα τα κιάσκια, και στις έπαρχίες στα Πραχτορεία των 'Εφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΤΟΥ ΥΜΝΟΣ — ΠΕΣ ΤΑ, ΓΕΡΟ! — Ο «ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΕΝΟΥΣ» ΚΑΙ Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ — ΝΑ ΜΑΣ ΜΗΝΥΣΟΥΝΕ — ΤΑΔΕ ΕΦΗ «ΕΣΤΙΑ».

ΝΑ λοιπόν πού έγινε και ή περίφημη έπιτροπή της Βουλής για το Γλωσσικό Ζήτημα. Και θα ένεργήσει, λέει, πλατιά ανάκριση για τα ρούβλια και για προδοσίες και στο τέλος ένα πούφ! ή το σωστότερο, ένα δίπλωμα συκοφαντίας στο Μιστριώτη και στα κοπέλια του.

'Εμείς πού τα ξέρουμε καλά τα πράματα, πού είμαστε με σα στα πράματα, γελάμε από τώρα και τρίβουμε τα χέρια μας από τώρα, και καρτερούμε με λαχτάρα την άγια ώρα, πού θάνεβει δ Εισηγητής της 'Επιτροπής, ή κι ο ίδιος δ Πρωθυπουργός, πάνου στο βήμα της Βουλής και θα πει:

— Κύριοι, τα ρούβλια και οι προδοσίες είναι παραμύθια της Χαλιμάς κι δ «γεραρός καθηγητής των 'Ελληνικών γραμμάτων» είναι ένας αδιάντροπος συκοφάντης.

Και ύστερα:

'Απ' τα κόμματα βγαλμένε
των 'Ελλήνων τα ίερά ...

Νά, δ έθνικός σου ύμνος, νά, ή μόνη δόξα πού θα σου άπομείνει, άμοιρε Μιστριώτη!

ΠΕΣ τα, γέρο! Μά και τί να πει δ άμοιρος; Μά και τί έχει να πει; Μιά άλάκαιρη, βδομάδα τονέ σέβρουνε πρωί κι άπόγιομα στην 'Ανάκριση για να πει . . . Μά

τό μάρμαρο μένει βουβό
και θε να μένει άκόμα...

Βουβός σά μάρμαρο στην 'Ανάκριση και γλίσκρος τζι. τζικας στις έφημερίδες!

— Τί είπατε στην άνάκριση, κ. καθηγητά;

— Χμ! Κατέθεσα πολλά έπιβαρυντικά....

— Ποιά πάνου κάτω;

— Χμ! Δέ μου έπιτρέπεται νάν τα εκθέσω!...

Είχε όμως άνακαλύψει κ' ένανε, ο παμπόνηρος, πού άποπειράθηκε ο κ. Πάλλης νάν τονέ διοροδοκήσει στη Σμύρνη (Αίρες στερλίνες—'Εγγλέζικος δάχτυλος!) 'Ο ένας αυτός λεγότανε κ. Φωκ. Βουτσινάς και άνακρίθηκε από τον κ. Εισαγγελέα και κατάθεσε, κατ' τον κ. Μιστριώτη πάντα, *πολλά έπιβαρυντικά*. Την άλλη μέρα βγήκε δ κ. Βουτσινάς, σάν τίμιος άντρας, σέ δυό φημερίδες, «Πατρίς» και «'Αθήναι», και δήλωσε με την ύπογραφή του πός δ κ. Πάλλης δέ ζήτησε νάν τονέ διοροδοκήσει στη Σμύρνη, παρ'ά μόνο, συζητώντας μαζί του για το Γλωσσικό Ζήτημα, νάν του άλλάξει την πεποίθησή του και νάν τονέ γυρίσει με τη Δημοτική.

Αυτό είταν όλο, αυτό θα δηγήθηκε καμιά φορά ο άθροπος και θάν τήμαθε δ κ. Μιστριώτης, και θάπλασε, σά φίνος πού είναι στα τέτια, το παριούθι της διοροδοκίας.

ΑΛΟΓΑΡΙΑΣΤΕΣ οι ψευτιές και οι συκοφαντίες πού γραφτήκανε τούτες τις μέρες στις έφημερίδες για τούς δημοτικιστάδες. Πού νάν τις θυμηθεί κανείς, μά κι άν τις θυμάται, πού καιρός και τόπος νάν τις αναφέρει. Έστιοντας και ξερά ξερά, δίχως σχόλια.

Αυό όμως από δαύτες μάς κάμανε περισσότερη έντύπωση, γιατί άφορούνε το Νουμά, κ' έτσι τούς άξίζει μια τιμητική θεσούλα σέ τούτη δω τη στήλη.

Η μι'ά γράφτηκε στο «Χρόνο» της περιεσμένης Λευτέρας, πός ειπε τάχατες (μπορεί όμως και νάν τόπε) ο κ. Υπουργός της Παιδείας πός γνωρίζει κάπιο νέο, «εών συγγενούς μου, όστις, παρ'ά την θέλησιν του πατρος του, ελάμβανε παρ'ά του «Νουμά» δρ. έξήκοντα τον μήνα. Τόν νέον τούτον θα τον στείλω εις την άνάκρισιν».

Και ή άλλη γράφτηκε στο «Σκρίπ» του περιεσμένου Σαζάτου, πός δηλ. «ή κόρη του κ. Μπενάκη, ή κ. Δέλλα, γράφει εις τον «Νουμά» υπό το ψευδώνυμο Δ, αύτα δέ τα έκατομύρια του κ. Υπουργού της Γεωργίας διοχετεύοντα εις τα ταμεία (!) του «Νουμά».

'Αναγκαία δήλωση: Ποτέ δέν τίμησε ή κ. Δέλλα το «Νουμά» με την συνεργασία της και ποτέ ο «εών συγγενός μου» του κ. 'Αλεξάντη, μά ούτε και κανένας άλλος, πλερώθηκε από το «Νουμά». 'Ο μόνος πού πλερώθηκε, μά κι αυτός για έξι μονάχα μήνες, είταν ο κ. Ν. Ποριώτης, τόσο όμως δυσανάλογη είταν ή άμοιβή του με την εργασία πού πρόσφερε, ώστε μπορούμε να βεβαιώσουμε άδισταχτα, πός κι αυτός, αντί να πλερωθεί, πλέρωνε στο «Νουμά».

ΓΡΑΦΤΗΚΕ στις φημερίδες και ξαναγράφηκε πός οι φοιτητές κατατηνύσανε το διεθυντή του «Νουμά», καθώς και οι βουλευτές κ. κ. Γλαβιάς, Πατισουράκος κλπ. για τάρθρα του περασμένου φύλλου

Αυτοόμαστε πολέ πού ίσαμε την ώρα δέ μάς άναγγέλθηκε επίσημα τέτιο πράμα. Αυό τέτιες μήνυσεσ θα μάς φέρνανε σίγουρα στο Κακουργαδικείο κ' έτσι θα μπορούσαμε να μιλήσουμε πλατιά για το Ζήτημα και να ποδείξουμε ό,τι με δυό λόγια, έπιγραμματικά, γράγαμε για το Πανεπιστήμιο και για τη γλωσσολογία του κ. Δελακοβία κλπ.

Οι συνάχτες της «'Εστίας», (δ φίλος Μύταλης λ. κ., δ φίλτατος 'Αντρέας λ. κ.) είναι οι μεγαλύτεροι γλωσσο-

λόγοι της γης και μονάχα αυτοί έχουνε δικαίωμα να μιλάνε για τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, ὅχι ὅμως κι ὁ Ψυχάρης, καὶ «οἱ ἠλίθιοι ἔνταυθα ὀπαδοὶ του».

Νά, τί τρέχει. Ἡ «Ἐστία» τῆς Τετράτης μετάφρασε ἀπὸ τὸ «Paris Journal» καὶ δημοσίεψε στὴν τρίτη σελίδα τῆς τὸ ἰντερβιού τοῦ Ψυχάρη, ποὺ δημοσιεύουμε καὶ μεῖς σήμερα στὴν πρώτη σελίδα. Στὴν πρώτη ὅμως σελίδα τῆς λούζει πατώζοφρα τὸν Ψυχάρη ἀποκαλώντας τὸν «ἀρχιπέυθνον, ἀρχιεργλιματίαν, δημιουργὸν τοῦ Μιστριώτη, κῆρ δάσκαλο», καὶ δὲν ξέρουμε τί ἄλλο ἀκόμα — κι ὄλ' αὐτὰ γιὰ τὴν κωλοφορία καὶ γιὰ τὸ ...Δοβλέτι.

Ὁ κ. Κύρος τῆς «Ἐστίας», ποῖ εἶναι φίνος ἐπιχειρηματίας, συλλογίστηκε ἔτσι:

— Δημοσιεύοντας τὸ ἰντερβιού τοῦ Ψυχάρη καὶ τὸ Μιστριώτη χτυποῦμε καὶ τὸ φύλλο ξοδεύουμε, ποὺ θὰ διαβαστεῖ ἀπὸ περσότερο κόσμο. Βοῖζοντας ὅμως καὶ τὸν Ψυχάρη, δημοσκοποῦμε διπλά, ἀφοῦ καὶ τοῖς καθαρευουσιάνους ἐδωριστοῦμε καὶ τὴν Κυβέρνηση ἱκανοποιοῦμε, ποὺ ὁ Ψυχάρης ἐπικρίνει τὸ ἀνάποδο φέροσιμό της στὸ Γλωσσικὸ Ζήτημα.

Ἔτσι πολιτεύεται πάντα, καὶ σὲ ὅλα πέρα πέρα τὰ ζητήματα. Ἡ «Ἐστία», ραγιαδικά. Πάντα ἄβουλη καὶ πάντα μὲ τὸ Δοβλέτι.

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ*

«Ἐνα καλὸ ἔχω, ποὺ ἀγάπησα, ποὺ ἀγαπῶ τὴν πατρίδα.

Τὴν ἀγαπῶ, ἢ μήπως καὶ σ' ἀπὸ γελισίμαι; Μπορεῖ νὰ τὴν ἀγάπησα στὴν ἀπελπισία μου, γιατί τότες εἶμαστένε στὰ 1897, κι ὅτι ἄκουσα γιὰ τὸν πόλεμο, μ' ἔβλεπε μου τὴν ἀδυναμία, ἐπειδὴ ἀρχίζα πάλι νὰ φτύνω αἷμα — τῶφερνε ἢ ἀποτυχία μου, ἢ σύχωση, — ἀποφάσισα νὰ πάω, μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ μ' ἔδωσκε κανένα σπλαχνικὸ βόλι, νὰ πάψουνε τὰ βόσκα. Ἐγραφα λοιπὸν τῆς μάννας μου πὼς θὰ πάω, γιὰ νὰ μὴ μὲ διῆ ξαφνικά: μὰ λαβαίνω γλήγορα ἕνα τῆς γράμμα: πάλι ἄνω κάτω. Μοῦ ὀρκίζεται στὴν ψυχὴ τῆς, πὼς τὴν ὥρα δὲ που θὰκούση πὼς πῆγα, δὲ θὰ φυλάξῃ νὰ μὲ διῆ, παρὰ ἴσια θὰ πάγ νὰ πέση στὸ Φάλλερο. Καὶ μόνον ἀπὸ ἀκόμη δὲν τῆς ἔκμα, καὶ τώρα στὰ γράμματά της γυρέδω νὰ τῆς τὸ κάμω; Ἄνεῖς νὰ προσπαθῆσω νὰ πιάσω κι ἄλλα λεφτά στὸ Παρίσι, ὅπου εἶναι μπόλικα καὶ τὸ ξέρει ἀφοῦ τῆς ἔστειλα κιόλας, ἀντίς νὰ τῆς στεῖλω κι ἄλλα, νὰ τῆ δρασσίω, νὰ τῆ φαριστήσω, νὰ σοῦ ποὺ θυμήθηκα ξανὰ τῆ Βρωμασθήνα. Ἐέχασα τάχα τῆ σφοδρὰ καὶ τὴν πείνα καὶ τῆ γδύμνια ποὺ πέρασα; Θέλω νὰ ξαναπαῶ στὸν τόπο τὸν ἐλεεινὸ; Ἐκείνη νόμιζε πὼς στὰ τριάντα χρόνια ἔδωκα πιά γνώση, πὼς ἔφυγα μὲ ἀπόφαση νὰ γίνω ἄθρωπος, πὼς ἔγινα, πὼς ἔστρωσα

ἔδω καὶ δυὸ μῆνες, πὼς ἔβγαλα ὄνομα στὰ Παρίσι, πὼς ἔγραφα καὶ πὼς κέρδιζα ἔ τι θέλεις, μὰ τώρα βλέπει πὼς τοῦ κάκου, τὰ χάλασα ἔλα κ' ἔχω πάντα τὸ ἴδιο κεφάλι.»

Ὁ Ἀντίγονος μοῦ τᾶλεγε, μοῦ ξεστήθιζε τὸ γράμμα τῆς μάννας του, μ' ἕνα ὕφος δλό-τελα διαφορετικὸ ἀπὸ κείνο ποὺ εἶχε δῶ καὶ μιὰ στιγμὴ, σὰ μιλοῦσε γιὰ τὸ Παρίσι καὶ γιὰ τὰ παρισιάνικὰ του τάντραγαθήματα, γιὰ τᾶθηρα του, τὰ περιοδικὰ του καὶ γιὰ τὸ δραματάκι ποὺ κόντεψε νὰ γίνῃ δεχτό. Παρατήρησα πὼς τοῦ φαίνότανε τέτες τοῦ ἴδιου σὰ νὰ βρισκότανε ἀκόμη στὴ μεγαλόπολη. Ἀὐς κ' ἢ ψυχὴ του ἀνέβαινε δυὸ τρεῖς βαθμοὺς πρὸ ἀπάνω ἀπὸ τὴ συνηθισμένη της θερμοκρασία: ὑψωνότανε κι ἀφτὸς πρὸ ἀπάνω ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του. Ἄναφτε ὁ νοῦς του: ῥητόρεθε μὲ ζέση γενικὲς ἰδέες πηγαινοερχόντανε στὸ κεφάλι του, φιλοσοφοῦσε, ψυχολογοῦσε τὴ φυλὴ μας. Γινότανε μ' ἕνα λόγος ἄλλος ἄθρωπος.

Τώρα, ὅτι ἔφεθε, ποὺ νὰ πῆς, ἀπὸ τὸ Παρίσι, ὅτι δηλαδὴ ἄλλαξε κουθέντα, ἐφτὺς ἄλλαξε κι ὁ νοῦς του κ' ἢ ψυχὴ του. Μίχραινε. Συνάμα κατέβαινε κ' ἢ θερμοκρασία. Κατέβηκε πρὸ χάρω κι ὁ ἴδιος. Ἐβλεπες μιὰ ξαφνικὴ ἀφομοίωση τοῦ ἀτομοῦ στὰ στενά, ταπεινά, περιορισμένα του ἀτομικά. Ἐνα γράμμα τῆς μάννας του, στὸ μεγάλο τὸ σκοπὸ ποὺ κυνηγοῦσε, δηλαδὴ νὰ βγῆ ποιητής, τοῦ ἐρχότανε πρὸ σπουδαιότερο ἀπὸ τὴν ποίηση, ἀπὸ τὸ ἰδανικὸ του. Καὶ βέβαια πὼς σπαραχτικὸ, πολὺ σπαραχτικὸ τὸ δράμα τῆς ζωῆς, σπαραχτικὸ νὰκούγεται τῆς ἀπόμακρης μάννας ἢ φωνὴ μέσα σ' ἕναν ἀγῶνα ποὺ δὲν τὸν ὑποψιαζότανε κανε, σπαραχτικὴ μάλιστα ἢ ἀδικία τῆς πρὸς τὸ γιὸ τῆς ποὺ ἀπὸ θυσία τῆς ἐκρυφτε τὴν ἀλήθεια. Συγκινητικὴ βέβαια καὶ τοῦ δύστυχου ἢ παιδικῆ στοργή. Μὰ ἔπωε κι ἂν εἶναι, σὰν πιασμένα τὰ φτερά του, σὰ νὰ μὴν τὸ κατώρθωνε νὰ βγῆ ἀπὸ τὴ φωλιά, νὰ πετάξῃ πρὸς τὸν οὐρανὸ.

Καὶ ἔμως ἢ διαφορὰ ποὺ τόσο ξάστερα μικτυροῦσε ὁ τρόπος του ὁ ἴδιος μεταξὺ, ποὺ νὰ πῆ τι νὰς, τοῦ Δεουδὲ τοῦ παρισιάνου καὶ τοῦ Δεουδὲ ποὺ ἐμνησκε ἀκόμη Πολίτης, τέτοια διαφορὰ μοῦ ἔδειχνε θεοφάνερα καὶ μοῦ ἀπόδειχνε πὼς ὁ Δεουδὲς δὲ γελάστηκε ὅταν πίστεψε στὸν προορισμὸ του. Σίγουρο πὼς εἶχε κάτι μέσα του, τὸ κάτι ἐκείνο τοῦ ποιητῆ, τὸ κάτι ποὺ γεννᾷ τὰ ἔργα τὰ μεγάλα. Κατὰ λαθα καλῆτερις ἀπὸ τότες τί ἀκολούθησε κατόπι καὶ δικαιόγησα τὸν κατημένο τὸν ἄθρωπο ποὺ βασανίστηκε ὅλη του τῆ ζωὴ, μόνον καὶ μόνον γιατί δὲν μπόρεσε νὰκολουθήσῃ τὸν προορισμὸ του.

Ἐκεῖνος, ἐνῶ μέσα μου κατακυλούσανε τέ-

*) Κοίταξε σελ. 98, 120 καὶ 129.

τοιοι λογισμοί, πού τὸ βέμα τοῦς περνοῦσε πολὺ μακριά του καὶ δὲν μπορούσε νὰ τὸ νοιώσῃ, ἐκείνος ὄλο κι ὄλο μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὴ μάννα του καὶ γιὰ τὰ γράμματά της. Περίεργο κι ἀφτό. Τὴ μάννα του τὴ λάτρευε, τὸ εἶδαμε δά· ὡστόσο, δίχως νὰ τὸ θέλῃ, δίχως μάλιστα νὰ τὸ ξέρῃ, θὰ καταλάβαινε πῶς κάτι ἔτρεχε μὲ τὴ μάννα· τὴς χρωστοῦσε τὴ σωτηρία του· ἢ μάννα του τόσες φορές τονὲ γλύτωσε· ἢ μάννα του κιόλας τοῦ ἔδωσε ἀφορμὴ γιὰ τὸ πρῶτο του ἀρθρο· δικό της τὸ πρῶτο ποίημά του. Μὰ καὶ τὰ βάζανά του, ἀπὸ ποιὰν ἄλλη πηγὴ τοῦ ἐρχόντανε; Καὶ κατόπι, μήπως ἢ μάννα του, μήπως ἢ ἀγάπη του γιὰ τὴ μάννα, μήπως μαζὶ μὲ τοὺς καθημούς του, μήπως καὶ τὴς μάννας τὰ δυστυχήματα—μοῦ τὸ μολογοῦσε ὁ ἴδιος— δὲν τὸ φέρανε, δὲν τὸ προξενήσανε τὸ στερνό του τὸ κάμωμα, τοῦτο δὰ πού μοῦ τὸν κοιθάλησε νύχτα μεσάνυχτα στὸ κίόσκι μου, φυγόδικο, ἀνήμερο, χλωμό καταιρνετισμένο ἀπὸ τὴ φυλακὴ; Τόσο εἶναι ἀληθινὸ πῶς συχνὰ ὁ γλυτωμὸς μας κι ὁ χαμὸς μας, εἶναι πεσκέσια ἐκείνων ἐσια ἴσια πού τοὺς ἀγαποῦμε καὶ πού μὰς ἀγαποῦνε περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ὁ Ἀντίγονος, σὰ νὰ κρατοῦσε χαρτὶ στὸ χέρι καὶ νὰ τὸ διάβαζε, μὲ μιὰ φωνὴ πού λὲς καὶ ψαλμωδοῦσε, περάτωνε τὰ παλιὰ του τὰ ἱστορικά·

—«Μὲ παρακαλεῖ πολὺ τὸ λοιπό, ξακολούθησε στὸ γράμμα της, νὰ προσπαθῶ νὰ τὴς στείλω λεφτά, νὰ πλερώσῃ τὴ Φλώρινα καὶ τὸ Δετοῦση· χρωστοῦσε σ' ἀφτούς—γιατὶ τοὺς ντρέπεται νὰ τοὺς βλέπῃ, νὰ τὴς μὴνῶνε ὅλη τὴν ὥρα. Τὴς γράφω τότες πῶς στὸ Παρίσι· δὲν ἀπολαβαίνει κανεὶς ἄλλο καλὸ, παρὰ πῶς μαθαίνει γλώσσα καὶ γράμματα, πῶς χρειάζεται κανεὶς νάχῃ, πολλὰ νὰ ξοδέψῃ, ἔχι· νὰ κάνῃ παράδες (προσπαθοῦσα δηλαδὴ μ' ἀφτὰ νὰ δικαιολογηθῶ πού δὲν τὴς ἔστειλα χρήματα.) Σὰν εἶναι ὅμως κανεὶς οἰκονόμος, τὴς βάζω, σὰν ἔχει νόνο μέσα στὴν καρδιά του, σὰ λυπάται τὸν ἑθεργέτη του, καὶ τριάντα μόνον φράγκα νὰ παίρνει τὸ μῆνα, τὰ πέντε πάντα ἔπρεπε νὰ τὰ ξεχωρίζῃ, νὰ τὰ στέλνῃ τὴς μαθρισμένης τὴς μάννας.—Ἐλεγα καὶ τοῦτο, γιὰ νὰ μὴν ἀπορήσῃ πού κατώρθωνα πέντε φράγκα μονάχα νὰ τὴς ποστάρω. Στὸ ἄλλο τὴς γράμμα τὸ λοιπό, μοῦ γράφει πῶς παίρνω ἑκατὸν πενήντα φράγκα τὸ μῆνα—ἔτσι κατὰλαβε τότες τὰ ἑκατὸν πενήντα φράγκα πού μοῦ πλερώθηκε τὸ ἀρθρο μου—καὶ πῶς τὰ οικονομικά μου πάνε κάθε μέρα καλύτερα, μὰ τώρα πού μοῦ εἶπε νὰ τὴς στείλω, τὴς φέρνω τὸν κατακλυσμὸ. Μοῦ τὸ ξανάγραψε, λέει, καὶ μοῦ τὸ ξαναγράφει, πῶς τίποτες ἄλλο νὰ μὴν ἔχω στὸ νού μου, παρὰ νὰ πιάσω λεφτά, γιὰ νὰ μὴν ἔχω ἀνάγκη κανένα-

νε, γιατί ἂν ξαναδυστυχῶ, δὲ θὰ βρεθῆ στὸν κόσμο ἄθρωπος νὰ μὲ λυπηθῇ. Καὶ εἶναι ντροπὴ μου, σὲ τέτοια ἡλικία, νὰ μὴν εἶμαι ἀξίος νάχω τὸν τρόπο μου. Ὁ Σταμάτης πού εἶναι ἀγράμματος πιάστηκε ἀπὸ λεφτά, ἔχει ὡς εἰκοσιπέντε χιλιάδες φράγκα χρυσὰ κατάστασι, ἄλλα τόσα ἔχει ξωδεμένα γιὰ τοὺς γονιούς του κι ἀπάνω του, ὡστόσο ἀκόμη δουλὲθε νὰ πληθαίνῃ τὰ χρήματά του, γιατί στὰ στερνά του δὲν ξέρεي τί θὰ τοῦ τύχῃ. Μὰ ἐγὼ δὲ συλλογιόμηναι τὰ στερνά μου, παρὰ ὅσα κερδίζω τοὺς δίνω ὄρομο, καὶ χίλια φράγκα νὰ κερδίζω τὸ μῆνα, θὰ τὰ χαλνοῦσα. Νάλλάξω τὸ σκοπὸ μου καὶ τὸ κεφάλι μου, κι ἀφτὰ πού μοῦ γράφει, νὰ τὰ θυμοῦμαι, νὰ τὰ μελετῶ κάθε μέρα καὶ βλαστήμα με. Ὅλοι πὰρ οἱ συγγενῆδες καὶ φίλοι μὲ συχαίρουνται, καὶ τῶρουνε καμάρι πού ἀξιώθηκα νὰ πάω στὰ Παρίσια, νὰ βρῶ δουλειά. Ἐγὼ τίποτα! Θυμήθηκα τὴ βρωμοΑθήνα πού μ' ἔφαγε. Καὶ τέλειωνε τὸ γράμμα τὴς τάχα μὲ χαιρετίσματα στὸν Κεστερνούδη, πού λείπει ἀπὸ τὴν πατρίδα του τόσα χρόνια, ὄρφανὸ παιδί, καὶ μὲ τὴν πομονὴ του ἔγινε ἄθρωπος.

Κάθε γραμμὴ ἀπὸ τὰ γράμματά της, σὰν τὸ διάβαζα, γινότανε πυρωμένο μαχαίρι καὶ μ' ἔσφαζε. Πρὸ πάντων φοβήθηκα ὅταν εἶδα πῶς ἂν πάω, θὰ πάῃ νὰ πέσῃ στὸ Φάλερο. Μὰ μπορούσα κιόλας νὰ μὴν πάω; Στὸ Παρίσι, πῶς νὰ μείνω; Τὴν πατρίδα πῶς νὰ μὴν τὴν περετήσω; Ἀναγκάστηκα γιὰ τὰ νάβλα νὰ τὰ ζητήσω ἀπὸ μιὰ ἐταιρεία ἑλληνικὴ πού σοῦ δίνει τὰ μισά. Λοιπὸν ἔφυγα. Πλάγιαζα στὸ κατὰστρομα. Ὅταν ἔφτασα, ἢ μάννα εἶτανε πάλι σὲ σπῆτι καὶ κοίταζε τὰ παιδιὰ. Μὰ ὁ ἐργασμός μου τὴ μισοσκότωσε. Μέρα νύχτα ἔκλαιγε. Πάντα θαρροῦσε πῶς εἶχα σειρὰ καλὴ στὸ Παρίσι καὶ τὴν παραίτησα. Ἐγὼ τὴ δέφετερη μέρα πού ἔρθα, πῆγα στρατιώτης κ' ὕστερις ἀπὸ λίγες μέρες φύγαμε γιὰ τίς Θερμοπύλες. Ἴκειε στατήκαμε περισσότερο ἀπὸ τέσσερις μῆνες καὶ τὸ Σατέδρη ἀπολύθηκαμε. Ἰύρια βαζιετισμένους μὲ θέρμες. Εἶχα πάθει καὶ κατέδασμα. Πῆγα στὴν ἀρχὴ στὸ στρατιωτικὸ κ' ἔπειτα στὸ πολιτικὸ νοσοκομεῖο, μὰ δὲν ἔγινε καλὰ . . .»

Δὲν ξέρω πῶς, ἐνὼ μοῦ τάλεγε ἀφτὰ, ἐγὼ συλλογιόμουνε τὴ μάννα του, τὴ μαγέρισσα, καὶ τὴ φανταζόμουνε μ' ἕνα πρόσωπο λιγνὸ, μακρὶ καὶ ξερό, μὲ τὰ χέρια λιγδωμένα, μὲ τὰ μάτια γυαλιστερὰ, ὅπου ἔλαμπε στὴν κόχη μιὰ κίτρινη σπῆθα, πού ἔμοιαζε σὰ λίρα. Τὴ σιχαινόμουνε. Ἄδικο εἶχα, ἐπειδὴ ξακολούθησε ὁ Ἀντίγονος·

—«Τότες πάλι σὰν ξαναρρώστησα κ' ἔφτυνα αἷμα, βγήκε ἢ μάννα μου ἀπὸ τὸ σπῆτι πού εἶτανε μαγέρισσα, εἶχε λίγους παράδες, δανείστηκε μερικὸς ἀκόμη καὶ μ' ἔκαμε καλὰ. Τουλάχιστο ὕστε-

ρις ἀπὸ δεκαπέντε μέρες σηκώθηκα. Ἐγὼ πάντα φαίνεται τὰ ἴδια. Ὅσο δὲν μπορούσα νὰ κολουθήσω τὴν κλίσση μου ἀρρώστούσα. Κ' ἔπρεπε τότες ἢ μάννα ἢ καημένη νὰ βοηθήση. Μὰ τὰ λεφτά της εἶχανε σωθῆ πρὶ σηκωθῶ. Ζήτησε τὸ λοιπὸν, βρῆκε πάλε σπίτι καὶ πῆγε ἀρρώστημένη. Τὴν ἄλλη μέρα μὰς γύρισε καὶ ἀφ' ἐξ ἄρρωστη. Ἐαὐρῶ πὼς θὰ εἶχε βάλμένους κατὰ μέρος δυὸ τρεῖς παράδες, καὶ δὲν τὸ λεγε. Μὰ πῆρε πάλε ἀπάνω της, βρῆκε ἄλλο σπίτι, πῆγε πάλε. Ἀπὸ τότες ἐρχότανε κάθε δυὸ μέρες, μοῦ ἔφερε λίγο φαγί, μοῦ ἄφινε κανένα μικρὸ μικρὸ χαρτζιλίκι, νὰ περνῶ. Μὰ ὅπως κι ἂν εἶναι, ὁ ἐρχομὸς μου ἀπὸ τὸ Παρίσι τὴν ἔβριξε ἐλότελα χάρμω. Τί τὰ θές; Ἐβδομήντα χρονῶ γυναίκα καὶ δούλεβε ἀπὸ δέκα. Οἰκογένεια τί θὰ πῆ, τί θὰ πῆ χαρὰ φαμίλιας, ἀπάνω κάτω δὲν ἤξερε. Καὶ νὰ, στὸ τέλος τῆς μακρινῆς βρασανισμένης ζωῆς της, τί μπορούσε νὰ προσμένῃ; Τί νὰ τῆς εἶτανε ἀραγες μελικὸ; Τὴν ἐδλεπα χλωμὴ χλωμὴ κι ἀδύνατη. Ἐνα βράδι ποῦ ἦρθε τὴ βρῆκα πὺ ἀδύνατη, ἄσπρη σὰν τὸ παννί. Παραπονιότανε πὼς εἶχε κάποτες μιὰ ζάλη στὸ κεφάλι ποῦ δὲν τὴν ἄφινε νὰ κοιμηθῆ. Τὴν παρακαλοῦσα νὰ μοῦ πῆ καλὰ καλὰ τί ἔχει καὶ μοῦ ἀποκρίθηκε πὼς κάθε βράδι ποφέρνει, μὰ καμὰ φορὰ πιστέθει πὼς ἢ ψυχὴ της θὰ βγῆ. Καὶ δὲν τῆς πῆλε, λέει, παρὰ πὼς δὲ θὰ βρεθῆ λεφτὸ στὴν τζέπη της, νὰ τὴ θάψουνε σὰ χριστιανή, μόνο θὰ τὴν ἀφήσουνε στοὺς δρόμους, νὰ τὴν τραβήξουνε τὰ σκολιά.

(Στῷ ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Συνεχίζουμε τὴ συζήτηση τῆς Βουλῆς ἀπὸ καὶ ποῦ τὴν ἀφίσαμε στὸ περιορισμένο φύλλο, στὴν 160 σελίδα. Στὰ κατοπινα φύλλα θὰ βάλουμε καὶ ὅτι ἀκόμω εἰπώθηκε γιὰ τὸ Ζήτημα στὶς ἄλλες συνεδρίες, κ' ἔτσι στὰ φύλλα τοῦ «Νουμά» θάχει ἀποθκευτεῖ, νὰ ποῦμε, ὅλ' ἢ γλωσσικὴ συζήτηση.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

(Τέλος)

Ὁ κ. ΓΚΑΒΑΣ διαμαρτύρεται διὰ τὰ λεχθέντα ὅτι οἱ ταχθέντες ἵνα περιφρουρήσουν τὴν γλώσσαν ὑποκινῶνται ἐκ τῶν κομμάτων. Ὁ λαός, λέγει, ἐξηγέρθη ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ζητεῖ τὴν περιφρούρησιν τὴν Συνταγματικὴν τῆς γλώσσης τοῦ παρ' ἡμῶν. Πέγει τὸν κ. ὑπουργὸν τῆς Παιδείας ὅτι ἀρχικῶς ἀπετέλει μέλος τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου, ἐπαίνει ὅμως αὐτὸν διότι κατῴπιν, ὡς ἐπληροφορήθη ἀ-

σφαλῶς, ἀπεχώρησε τῆς ἐμάδος τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν εὐρισκομένων εἰς ἀνίστορρον διανοητικὴν κατάστασιν.

Ὁ κ. ΜΙΧΑΛΕΑΣ παρκαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ θέσῃ τέλος τέρμα εἰς τὰς παρατηρουμένας ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Βουλῆς ἀκοσμίαις διὰ τὰς ὁποίας αὐτὴ ὑπέχει ἐλόκληρον τὴν εὐθύνην.

Ὁ κ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ εἶνε καὶ αὐτὸς κατὰ τῶν μαλλιαρῶν, διακρίνει ὅμως ἀκολοῦθως τὴν καθαρῆουσαν τῆς δημοτικῆς καὶ ταύτην τῆς μαλλιαρῆς καὶ κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς δημόδους.

Ὁ κ. ΑΓΜΠΕΡΟΠΟΛΑΟΣ δηλῶν ὅτι εἶνε ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς λέγει, ὅτι ἔλοι ὅσοι ὠμίλησαν μέχρι τοῦδε κατ' αὐτῆς μετεχειρίσθησαν ὄρεις μόνον καὶ προσωπικὰς ἐπιθέσεις, οὐχὶ δὲ πραγματικὰ ἐπιχειρήματα. Ἐπεραμύνεται τοῦ κ. Παλαμᾶ καὶ τοῦ κ. Πολίτου, ὁ ὁποῖος κατηγορήθη ὡς μαλλιαρός, διότι ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ Δελτίον τῆς Λαογραφικῆς Ἐταιρείας διαφόρους αὐτοῦ λογογραφικὰς ἐρεῖνας, ὅχι ὅμως ὡς ἔργα ἰδικὰ τοῦ γραμμένα εἰς τὴν μαλλιαρὴν, ὅπως ὑπεστήριξεν ὁ κ. Πατσουράκος. Κατηγορεῖ τοὺς ἀναμίξαντας τὴν ἠρησκείαν μὲ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα καὶ ἐπιτίθεται χαρκατηρῶν ζωηρῶς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἀπεκάλεσαν τοὺς δημοτικιστὰς ἄλλοις καὶ ἀθροῖσους.

Ὁ κ. ΠΑΤΣΟΥΡΑΚΟΣ λέγει ὅτι μετὰ τὴν γενικὴν ἀποδοκιμασίαν κατὰ τῆς συνομοταξίας ἐκείνης τῶν ζῶων, οἱ ὁποῖοι λέγονται μαλλιαροὶ, δὲν χρειάζεται περισσοτέρα συζήτησις. (Πολλοὶ χεῖρα κροτοῦν, μετὰξ' ὧν τούτων καὶ οἱ κ. κ. Δεμερτζῆς καὶ Γρανίτσας). Ἐξακολουθῶν ὁ κ. Πατσουράκος οὐχ ἤττον ἔχει πλέον ἐπιτίθεται ἀλλὰ καθυδρίζει τοὺς μαλλιαροὺς καὶ κυρίως τὸν κ. Παλαμᾶν. Ἀναγιγνώσκει μετάφρασιν τῆς Βατραχομουνομαχίας, τὴν ὁποίαν οἱ μαλλιαροὶ λέγουσιν Μπαμπκοποντικοπόλεμος. (Ἡ Βουλὴ γελᾷ). Ἀναγιγνώσκει ὡσαύτως τὸ Δελτίον τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου ὑπὸ τὰς διαμαρτυρίας τῶν δημοτικιστῶν βουλευτῶν οἱ ὁποῖοι διατείνονται ὅτι δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὸ Δελτίον τὰ ἀναγνωσκόμενα. Ζητοῦσιν οὗτοι παρὰ τοῦ κ. Πατσουράκου νὰ καταθέσῃ τὸ Δελτίον, ἐκείνος ὅμως ἀρνεῖται. Καὶ ἐξακολουθῶν ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ κ. Νιρβάνου καὶ τοῦ κ. Γ. Δραγοῦμη, μελῶν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου.

ΚΟΙΤΟΥΠΗΣ. Ὁ οὐδὲ τοῦ Δραγοῦμη ἐτίμησε τὴν Ἑλλάδα.

Φωναί, διαμαρτυρίαὶ, σύγχυσις.

ΠΑΣΤΟΥΡΑΚΟΣ. Ἐξακολουθεῖ καὶ λέγει ὅτι πιστεύει ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸν περὶ φημον Ὁμιλον πλανῶνται ταῦτα πρᾶσθύνοντες.

ΔΕΜΕΡΤΖΗΣ. Νὰ μὰς κάμετε τὴ συνταγὴ σας.

Ὁ κ. ΚΟΝΤΟΥΓΓΡΗΣ διαδέχεται τὸν κ. Πατσουράκον. Λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ ζητήσῃ νὰ ἐξετασθῶσι τὰ καταγγελλόμενα παρὰ τοῦ κ. Μιστριώτου. Καὶ πρέπει νὰ ἀποκαλύψῃ αὐτὸς καὶ ἔλοι οἱ ἄλλοι οἱ μετ' αὐτοῦ ὅλους τοὺς ξενικούς μυστικούς δακτύλους, κυρίως δὲ νὰ ἐξηγηθῆ τί ἐννοεῖται μὲ τὸ λεγόμενον παρ' αὐτοῦ ὅτι οἱ χυδαῖσται ἐγένοντο ὅργανα τῶν ἀπαισίων ἐχθρῶν τοῦ γένους. Ταῦτα καταγγελλοῦν δηλητηριάζουσιν τὴν Κοι-

νήν γνώμην καὶ ἔχουσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν δι-
χασμὸν αὐτῆς, τὸν διχασμὸν τοῦ Κράτους. Τοιοῦτος
δὲ διχασμὸς καὶ ἀλλαγὴ ἀπετολήθη, εἰς τὴν
Κρήτην, ὅταν ἐζητεῖτο νὰ παρασταθῆ μία ὁμάς
εἰς τὰ ὅμιλα τῶν κόσμου ὡς μὴ θέλουσα τὴν
ἐνωσιν-

ΠΩΗ. Γνωρίζετε ποῖος τὰ διέδωκεν αὐτὰ τότε;
ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗΣ. Βεβαίως.

ΠΩΗ. Τότε διατί δὲν τὰ εἶπατε;

ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗΣ. Διότι δὲν μὲ ἐρωτήσατε.
Τώρα ποῦ μὲ ἐρωτήσατε σὰς τὸ λέγω. Εἶναι ὁ τότε
Ἵπτατος Ἀρμοστής (Ἀΐσθησις).

Ἐξακολουθῶν ὁ κ. ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗΣ μέμφεται
τῶν κομπομένων ὑπὲρ τῆς καθαρουσύνης καὶ
λέγει ὅτι πρέπει νὰ ἐννοηθῆ τέλος πάντων ὅτι ὁ
λαὸς, ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς περιφρουρή-
σεως τῆς γλώσσης δὲν ἀντιπροσωπεύονται μόνον
ἀπὸ τοῦ κ. κ. Πατσουράκου, Κουλουμβάκη καὶ
Γκλαβάν.

Εἰς τὴν φράσιν ταύτην τοῦ κ. Κοντογοῦρη ὁ
κ. ΠΑΤΣΟΥΡΑΚΟΣ ἐξεγείρεται.

— Εἶσαι νάνος σὺ ἀπέναντί μου καὶ δὲν ἡμ-
πορεῖς νὰ μὲ ἀτενίσῃς.

ΚΟΝΤΟΓΟΥΡΗΣ. Ἐπαναλαμβάνω ὅτι ὁ λαὸς
καὶ ἡ γλώσσα καὶ ἡ φιλοπατρία δὲν ἀντιπροσω-
πεύονται ἀπὸ τοῦ κ. κ. Πατσουράκου, Κουλουμ-
βάκη καὶ Γκλαβάν.

Θέρυδος, διαμαρτυρία, φωνὴ πλημμυροῦν τὴν
αἴθουσαν. Ὅρθιοι οἱ βουλευταὶ χειρονομοῦν καὶ φω-
νάζουν χωρὶς νὰ ἀκούεταί τίποτε ἐξ ὧν λέγουν.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ἡ ἀποκατάστασις, κύριοι, τοῦ Ἑλ-
ληνικοῦ ἔθνους, πλὴν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς μεγάλης
κληρονομίας μᾶς ἐπεφόρτισε τὸ ἀτόχημα τῆς διγλωσ-
σίας. Διγλωσσίας ὑφισταμένης ἐν τῇ ἀποστάσει τοῦ
προφορικοῦ λόγου ἀπὸ τοῦ γραπτοῦ. Τρεῖς γνώμαι
ἐπροτάθησαν, ὡς γνωρίζετε, εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸ
ἔρώτημα, ποῖα τις ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ γραπτὴ τοῦ
ἔθνους γλώσσα. Ἡ μὲν ἐπρότεινε τὴν ἀρχαίαν
Ἀττικὴν, ἡ δὲ τὸν προφορικὸν λόγον, καὶ ἡ τρίτη
μέσσην δὲν, τοῦτέστι τὸν προφορικὸν μὲν λόγον,
ἀλλὰ καθαρῶς ὁμιλούμενον ἀπὸ τοῦ ξενισμοῦ καὶ τῆς
κακοηχίας. Ἡ τρίτη γνώμη, τὴν ὁποίαν εἰσηγγήθη
ὁ σοφὸς Κρατῆς ἐπεκράτησε καὶ οὕτως ἐδημιουργή-
θη ἡ καθαρὴ ὁμιλία λεγομένη γλῶσσα. Οἱ λόγοι οἱ
γράφοντες ἐφαντασθησαν ὅτι ἡ πρόεδρος τῆς καθαρ-
ουσύνης συνίστατο εἰς μόνην τὴν ἐξομοίωσιν αὐτῆς
μὲ τὴν γλῶσσαν τὴν ἀρχαίαν. Δὲν εἶναι δὲ ἀγνω-
στον ὅτι τσαούτη ὑπῆρξεν ἡ λατρεία πρὸς τὸν τύ-
πον, ὥστε καὶ ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων συγγραμ-
μάτων τῶν ἀλλαντῶν ἡμῶν προγόνων ἀπηρχολήθη
ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς τύπους ἐπὶ βλάβῃ τῆς οὐ-
σίας.

Ἡ δημοτικὴ ἡμῶν γλῶσσα δὲν ἀπεσκορακίσθη.
Ἐκαλλιέργηθη ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἀλλαγῇ καὶ αὐ-
δαίς ἔφερον ἀντιρρήσεις. Οἱ πολλοὶ γράφοντες ἐτα-
ξείδουν πλησίον πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ μόνον
μετὰ πάροδον δεκαετηρίδων ἐμάθομεν, ὅτι τὸ ταξεί-
διον τοῦτο ἦτο πολὺ μακρυνὸν καὶ ἔτι δὲν ἐφθανε
ποτέ εἰς πέρας.

Ἐμάθομεν δὲ ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοῦ κανόνα τῆς
γλωσσολογίας κατόπιν ὅτι καὶ ἂν ἀνεθίμῃ ἡ γλῶσ-

σα τοῦ Ξενοφῶντος μὲ ὅλους τοὺς μονολεκτικὸς
μέλλοντας καὶ τοὺς ὑπερσεντελικὸς τὸ ἔθνος δὲν
θὰ εἶχε τίποτε νὰ κερδίσῃ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὴν κρίσιμον, κατὰ
τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις ὁ λογιωτατισμὸς ἐκυριάρχει,
παρουσιάσθη ὁ Ροῦδης μὲ τὰ «Ἐἰδωλά» του καὶ κα-
τέδειξε τὴν ματαιοπониαν τῶν λογίων.

Λυποῦμαι ἔτι φέρω τοιοῦτον ἀξίωμα, σήμερον
ἀναγκάζομαι νὰ μετάσχω εἰς συζητήσιν θέματος,
τὸ ὁποῖον βεβαίως δὲν εἶνε ἐξ ὧν δεόν νὰ ἀπα-
σχολοῦν τὰ πολιτικὰ συνέδρια.

Περίπου κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον μὲ τὸν Ροῦδην
ὁ περιφανὴς γλωσσολόγος μᾶς Χατζηδάκης, μὲ
τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς ἀπέδειξε, ὅτι ἡ ἔξαρ-
χάϊσις τῆς γλώσσης εἶνε ματαιοπониα. Ὅτι ἡ λεγο-
μένη παραφθορὰ τῆς γλώσσης, εἶνε φυσιολογικὴ
αὐτῆς ἐξέλιξις. Εἶπεν ὅτι ὑπῆρξεν ἀτόχημα, διότι ἡ
γλωσσολογία δὲν εἶχε καλλιεργηθῆ πρὸ τριῶν αἰώνων
τοῦλάχιστον, διὰ νὰ δοθῆ ἔκτοτε εἰς τὴν γλῶσσαν ἡ
φυσιολογικὴ κοίτη. Σήμερον τί ἔπρεπε νὰ γείνη; Ὁ
κ. Χατζηδάκης ἔχων πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν πραγμά-
των, εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ παροραθῆ τὸ ὑλικὸν
τῆς λογίας παραδόσεως. Ἄλλ' ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς ἡ λο-
γία παράδοσις ὄφριε νὰ τείνῃ πλησιέστερον τὴν
χεῖρα πρὸς τὸν προφορικὸν λόγον.

Ὡς ἀντίδρασις κατὰ τοῦ λογιωτατισμοῦ ἐνεφα-
νίσθη ἐπίσης καὶ ἄλλος γλωσσολόγος, ὁ Ψυχάρης,
ὅστις στερούμενος τοῦ γλωσσικοῦ συναισθήματος τοῦ
ἀναπτυχθέντος μετὰ τὴν ἐπίδρασιν τῆς λογίας πα-
ραδόσεως καὶ ὑποταχθεὶς εἰς τὰ ἀπόλυτα ἀξίωματα
τοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ τοῦ δογματισμοῦ παρεξέτραπη
εἰς γλωσσολογικὰς προσπάθειας ἀτυχεῖς. Χωρὶς νὰ
ὑποτιμῶμεν τὴν μεγάλην ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τοῦ
ἀνδρός, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἡ ἐπίδρασις αὐ-
τοῦ ὑπῆρξεν ὀλεθρία. Ὅχι τόσο αὐτοῦ, ὅσον τινῶν
ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, διότι ὡς συχάκις συμβαίνει
οἱ μαθηταὶ ἐκτρεπόμενοι τῆς διδασκαλίας τοῦ διδα-
σκάου ὠθοῦνται εἰς τὰ ἄκρα. (Χειροκροτήματα).

Ἡ ἀντίδρασις κατὰ τοῦ λογιωτατισμοῦ ἐξεδηλώ-
θη οὕτω κατόπιν εἰς τὰ Ἐθαγγελιακά, τὰ ὁποῖα ἐση-
μειώθησαν ὡς μία μικροεπανástασις. Διότι τὸ ζή-
τημα τὸ γλωσσικὸν συνέδρασαν ἔπειτα πολλοὶ καὶ μὲ
τὸ θρησκευτικόν.

Δυστυχῶς δὲν ἐλήφθη τότε καμμία πρόνοια ὑπὲρ
τῆς μὴ ἐπιναλήψεως τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἐθαγ-
γελίου. Ὅχι διότι ἡ μετάφρασις τοῦ Ἐθαγγελίου ὑ-
πέκρυπτε κίνδυνον τῆς γλώσσης ἢ τῆς θρησκείας,
ἀλλὰ διὰ νὰ ἡσυχάσῃ ἡ ἐρεθιζομένη κοινὴ γνώμη
καὶ ματαιώθῃ διὰ παντὸς ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ γλωσ-
σικοῦ ζητήματος πρὸς κομματικὸς σκοπούς.

Διότι τὸ γλωσσικὸν ζήτημα τὸ ἐξεμεταλλεύθη ὁ
κομματισμὸς ὁ γλωσσικός. Οὕτω ἠθέλησαν τινές, δὲν
δυσκολεύομαι δὲ νὰ ὀνομάσω τὸν κ. Μιστριώτην ὅστις
ἠθέλησε μὲ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα νὰ ἐκδιώξῃ ἐκ
τῆς φιλολογικῆς σχολῆς τοὺς συναδέλφους του κ.
κ. Λάμπρον, Πολίτην καὶ Χατζηδάκην οἱ ὁποῖοι δὲν
τοῦ ἦσαν ἀρεστοί. Καὶ ἐδημιουργήθησαν κατόπιν τὰ
Ὁρεστειακά, ἐνῶ ἡ μετάφρασις τῆς Ὁρεστειᾶς ὑπὸ
τινος λογιῶν δὲν εἶχε καμμίαν σχέσιν μὲ θρησκευ-
τικὰ ζήτηματα.

Ἐπὶ τέλους ὁ κ. Μιστριώτης ἐνόμισε κατάλλη-

λον τὴν περίστασιν νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐπικράτησιν τῶν φιλολογικῶν ἰδεῶν τοῦ διὰ τῆς Διπλῆς Βουλῆς. Ἐπιπεύουμι νὰ μεταχειρισθῶ μὲ μεγαλειτέραν εὐλάβειαν τὸν ἄνδρα καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν φιλοπατρίαν του καὶ τὴν ἀφροσύνην του εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἀλλ' ἀτυχῶς ἐξώθησε τὰ πράγματα εἰς **στασιασμούς**.

Διηγείται ὁ κ. Βενιζέλος πῶς ὁ κ. Μιστριώτης τὸν ἐπεσκέφθη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, προτείνας τὰ ἀναγραφῆ εἰς τὸ Σύνταγμα ὡς γλῶσσα ἢ ἑλληνική, ὁ ὅ κ. Βενιζέλος εἰς ἀπάντησιν τῆ παρατήρησεν ὅτι τοῦτο θὰ ἦτο περιττόν, ἀφοῦ κανεὶς κίνδυνος διὰ τὴν γλῶσσαν δὲν ὑπάρχει, ὅτι ἄλλως ἔπρεπε νὰ τεθῆ καὶ ἡ γραμματικὴ εἰς τὸ Σύνταγμα, ὅτι δὲ ἀλλαγῶ εἰς ξένα κράτη ὅπου ὑπάρχουν ἄρθρα εἰς τὰ συντάγματα περὶ ἐπισήμου γλώσσης ἐκεῖ εἶνε πολλοὶ φυλαὶ μὲ πολλὰς γλώσσας, ἐνθ' ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ εἶνε μία καὶ μία ἡ γλῶσσά της.

Μετὰ τὸν κ. Μιστριώτην μὲ ἐπεσκέφθη ὁ κ. Μιχαλόπουλος, ἐξηκολούθησεν ὁ κ. Βενιζέλος, εἰς τὸν ὅποιον ἐδήλωσα τὴν συγκάταθεσίν μου νὰ ὑποβάλλῃ πρὸς συζήτησιν τὴν πρότασίν του περὶ γλώσσης, καὶ ὅτι ἡ συζήτησις ἐν τῇ Βουλῇ θὰ ἐκανόνιζε τὰς ἀποφάσεις.

Δυστυχῶς οἱ ὑποκινούντες τὴν πλανωμένην κοινὴν γνώμην καὶ τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν ἐπαρχικῶν, ἐπισείοντες εἰς αὐτὴν φόβους ἔθνικους καὶ θρησκευτικούς, ἐξώθησαν τὰ πράγματα μέχρι τριαύτης διεγέρσεως, ὥστε νὰ παρασυρθοῦν μὲν ἐκ τούτου οἱ πολλοὶ καλῆ τῇ πίστει, νὰ δεθῆ δὲ εὐκαιρία εἰς ἄλλους νὰ ἐκμεταλλεῦθωσι τὴν περίστασιν πρὸς ἀνομιολογήτους πολιτικούς σκοπούς.

Ἦδη τί ποιητέον;

Ὅπως πᾶσις ἡ ἐκμετάλλευσίς τῆς θρησκευτικῆς ἀπόψεως καὶ ἡσυχάσῃ διὰ παντός ἡ κοινὴ γνώμη προτείνω νὰ προστεθῆ παράγραφος εἰς τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν τὸ κείμενον τῶν Ἀγίων Γραφῶν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀποδοθῆ εἰς ἄλλο ἰδιώμα ἀνεὺ τῆς ἐγκρίσεως τῆς Μεγάλῃς ἐν Κωνσταντινῶν Ἐκκλησίας. (Χειροκροτήματα). Δὲν λέγω μετάρρατιν, λέγω ἀπόδοσιν. Διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ καθαρεύουσα καὶ ἡ δημοῦσις εἶνε μία γλῶσσα μὲ τὴν ἐξέλιξίν της ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. (Χειροκροτήματα).

Ὡς πρὸς τὸν ἔθνικόν κίνδυνον, τὸν ὅποιον εἰς τὴν πλανωμένην κοινὴν γνώμην ἐπισείουν, δέχομαι νὰ ἐκδοθῆ ψήφισμα εἰδικόν τῆς Συνελεύσεως, ὁρίζον ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ὀφείλουσι νὰ μεταχειρίζονται ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ αὐτῶν ὡς ἐπίσημον γλῶσσαν ἐκείνην ὅπου γράφεται ἡ νομοθεσία. Δὲν λέγω εἰς τὸ ἴδιον Σύνταγμα, καίτοι τὸ ψήφισμα θὰ ἔχη συνταγματικὴν δύναμιν, διότι ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ ἡρμήνευεν ὅχι πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῶν τῆς αὐτῆς διατάξεως.

Ἄλλ' ἔχω καθήκον εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νὰ διακηρύξω καὶ ὡς προϊστάμενος τοῦ φιλελευθέρου κόμματος καὶ ὡς ἐκπροσωπῶν τὴν Κυβέρνησιν τῆς χώρας, ὅτι αἱ γλωσσικαὶ πεποιθήσεις ἐκάστου εἶνε σεβασταὶ καὶ δὲν τὸν καθιστοῦν ἀνίκανον πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Θὰ ἦτο ἀνάξιον τοῦ Συνεδρίου

τούτου, εἰς ἀπέκλειεν ἀπὸ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἀνθρώπους δι' ἐπιστημονικὰς ἰδέας τῶν ἢ πεποιθήσεως. Τοιοῦτος ἀναχρονισμὸς εἶνε ἀσύγγνωστος εἰς ἡμᾶς συνερχομένους ἐνταῦθα πρὸς ψήφισιν φιλελευθέρου πολιτεύματος. (Εὐχα).

Ὁ ὑπάλληλος θὰ σέβεται τὴν γλῶσσαν τοῦ Κράτους ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του καὶ θὰ τηρῆ αὐτήν, ἀλλ' ἐξω τῆς ὑπηρεσίας του τὰ φιλολογικὰ του προκρίματα δύναται νὰ γράφῃ εἰς εἰανδότητε γλῶσσαν τοῦ ἀρέσει.

ΧΡΥΣΟΣΤΑΑΗΣ. Ὅχι εἰς τὴν μαλλιαρῆν.

ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Καὶ εἰς τὴν μαλλιαρῆν καὶ εἰς τὴν τουρκικὴν καὶ εἰς τὴν περσικὴν καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν, ὅπου τοῦ ἀρέσει.

Δὲν πρέπει ἕμῳς νὰ πράττῃ τοῦτο, προκαλῶν καὶ πρὸς κοινὸν σκάνδαλον, ἕπερ ἐσχάτως ἐγένετο.

Ὅφειλω ἕμῳς συγχρόνως νὰ ὑπομνήσω καὶ εἰς ἄλλην τάξιν ὑπαλλήλων, ὅτι δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ γίνωνται ἀφορμαὶ λαϊκῶν συνταράξεων.

Ἰννοεῖται ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηροῦν τὴν γλῶσσαν τοῦ κράτους ὅχι μόνον ἐν τῇ δημοσίᾳ αὐτῶν ὑπηρεσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐξω αὐτῆς.

Ἐξακολουθῶν ὁ κ. Βενιζέλος λέγει, ὅτι τὸ δυστύχημα τῆς διγλωσσίας εἶνε προσωρισμένον νὰ βαρύνῃ ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ἀκόμη. Ἡ δημοτικὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ γραπτοῦ λόγου ὅχι δι' ἑλλειψιν πλοῦτου, ἀλλὰ διότι καὶ ὡς ἔργον ἐπιστημονικόν καὶ ἐν γένει εἰς τὸν περὶ λόγον προκαλεῖ αἰσθημα δυσφορίας γενικῶς ἀκατανόητον διὰ τὴν ἐποχὴν μας.

Ἄλλ' ἡ κατεύθυνσις ἡμῶν δέον νὰ εἶνε πρὸς ἐξάλειψιν τῆς διγλωσσίας. Ὅταν θὰ γίνῃ τοῦτο τότε ἡ μορφή τοῦ γραπτοῦ λόγου θὰ εἶνε ἡ λαλουμένη σήμερον εἰς ἀδιάσπαστον κύκλον μορφωμένων κατοίκων τῆς πρωτεύουσας. Ἀλλὰ ἡ ἐξέλιξις αὕτη θὰ εἶνε βραδυτάτη, μόνον δὲ μεγάλοι ποιηταὶ καὶ μεγάλοι συγγραφεῖς, θὰ δυναθῶσι ἰσως νὰ συντάμωσι τὸν χρόνον τούτον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἕμῳς ἐπικαλοῦμαι τὴν ἀνοχήν τῶν μὲν πρὸς τοὺς ξέ. Ὅφειλω νὰ εἴπω ὅτι ὁ φανατισμὸς εἶνε ξένος πρὸς τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα. Διὰ τοῦτο αἰσθάνομαι θλίψιν καὶ ἀγανάκτησιν διὰ τὰς πράξεις τῶν προσώπων ἐκείνων τὰ ὅποια καίτοι μαλαχθέντα μὲ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα δὲν ἐσεβάσθησαν τὸ πνεῦμα τοῦτο κατιστάντες ἀδιάλλακτοι. Προτείνω νὰ δεχθῆ ἡ Βουλὴ διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα διὰ νὰ δυναθῶμεν νὰ ἐξακλουθῶσιν τὸ ἀνορθωτικὸν ἔργον, τὸ ὅποιον ἔχει τόσον πολὺ ἀνάγκην γαλήνης. Ἐφραταζόμεν, περαίνει ὁ κ. πρωθυπουργός, τὰς δυσχερείας αἱ ὅποια θὰ ἐπαρουσιάζοντο εἰς ἐμὲ πρὶν ἔλθω ἀκόμη ἐνταῦθα, τὰς ἐφραταζόμεν δὲ πολὺ μεγαλειτέρας. Ἦδη βλέπω ὅτι ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνονται. Ἐκείνοι ἐναντίον τῶν ὁποίων ἐστράφη ὁ ἀγὼν εἶνε ἤδη ἐτοιμοὶ νὰ ἀνακύψουν, ἐπωφελοῦμενοι τῆς διασπάσεως τῆς συνοχῆς τῆς πλειοψηφίας, ἡ ὅποια θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ παραβιασθῆ καὶ νὰ καταλάβουν τὴν ἀρχήν.

Ἐχομεν τὸ καθήκον καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ἰδιαιτέρως τὸ Συνέδριον τοῦτο νὰ συντελέσῃ τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὅποιον ἐκλήθη καὶ ἔχω πεποιθήσιν ὅτι θὰ τὸ συντελέσῃ. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ὁ κ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ἀνερχόμενος μετὰ ταῦτα εἰς τὸ βῆμα λέγει ὅτι προσθεύει ὅτι τὴν ἐθνικὴν γλῶσσαν ἔχει καθήκον τὸ Ἔθνος νὰ διατηρήῃ. Ἀναγινώσκει στίχους τοῦ Σπένσερ, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ γλῶσσα λαοῦ τινος ἀποτελεῖ μέρος τῆς κληρονομίας τῆς καταλειφθείσης εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν προγόνων του. Ἡ γλῶσσα, λέγει, ἡ ἰδική μας ἡ καθαρεύουσα ἐκκληροδοτήθη καὶ εἰς ἡμᾶς διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ διετηρήθη. Προτείνει ἐν τέλει ὅπως ἡ περὶ δημοσίων ὑπαλλήλων διάταξις προστεθῆ εἰς τὸ 1ῶν ἄρθρον καὶ ψηφισθῆ μετ' αὐτοῦ ἀπόψε.

Ὁ κ. ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ διαφωνῶν δίδει ἐξηγήσεις τινάς.

Ὁ κ. ΠΩΠ ἀνερχόμενος εἰς τὸ βῆμα ὀβριζεῖ, ὀβριζεῖ, ὀβριζεῖ, ὀνειρεύεται, δημοκρατεῖ καὶ ἔπειτα κατεβαίνει.

Ὁ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ κηρύσσει μετὰ ταῦτα τὴν συζήτησιν περαιωμένην.

Ἡ Βουλὴ δι' ἀναστάσεως δέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ περὶ ἀμεταφράστου τῶν ἱερῶν Γραφῶν, καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ τὴν τοῦ κ. Γαλανοῦ.

Ἐγρῖζεται μετὰ ταῦτα ἡ πρότασις διὰ τῆς ὁποίας προστίθεται εἰς τὸ 1ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ἐδάφιον ἔχον οὕτω :

«Ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους εἶνε ἐκεῖνη εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται τὸ Πολίτευμα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας τὰ κείμενα. Πᾶσα πρὸς παραφθορὰν ταύτης ἐπέμβασις ἀπαγορεύεται».

Ἐπίσης προσετέθη τελευταῖον ἐδάφιον εἰς τὸ 2ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ἔχον ὡς ἑξῆς :

«Τὸ κείμενον τῶν Ἁγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσιν τούτου ἀνεῖ τῆς προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται ἀπολύτως».

Λέγεται ἀκολούθως ἡ συνεδρίασις τὴν 3ην πρωτὴν ὄραν.

ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΑΣ

Ὁ «Μυτιληνός», ἡ ἔξυπνη σατυρική ἐφημερίδα τῆς Μυτιλήνης, ποῦ πρὸ ἔξυπνη ἀπὸ τὸ «Ρωμιό» τῆς Ἀθήνας, δημοσιεύει σὲ διὰ φύλλα του (12 καὶ 13 τοῦ Φεβρουαρίου) τοὺς ἀκόλουθους «Χαιρετισμούς» τῆς . . . Ἠλιογέννητης Καθαρεύουσας :

Χαιρετισμοὶ καθαρτικοὶ μὲ τάξη ἀλφαβητικῇ.

ΑΓΓΕΛΟΣ χαλκοπρόσωπος, τενεκεδοντυμένος, ἔ «Ταχυδρόμος ὤρμησε μὲ Δὸν Κιχῶτου μένος, ἔχων βιβλία ἀμφ' ὄμοισι. κ' ἐν πέντε ἀποθήκαις, ποῦ λέν πῶς τοῦ τὰ χάρισαν οἱ Παρνασσοὶ κ' αἱ

[Ἠνώκες

νὰ τὰ ξεκάνῃ ἐπιθυμῶν στοὺς χήνας χίλια χίλια, νὰ φάνε κ' οἱ συντάκται του, νὰ φάῃ κ' ἡ φαμίλια. Διὸ ἐστὼς καὶ ἐστηκῶς ὡς τίγρις ἐνεδρεύουσα, τέτοια περίπου ἔφαλλε ὕμνων τὴν καθαρῆουσα :

Χαῖρε γλυκίων μέλιτος, χαῖρε γλωσσῶν ἡ πρώτη, χαῖρε ποῦ ξεπαλάδιανες τὸν μπάριμπα Μιστριώτη, χαῖρε ποῦ παίρνεις γιαιτρικὰ γιὰ νὰ σταθεῖς στὰ πό-

[δια,

χαῖρε ποῦ συγκαταριθμεῖς στοὺς ὀπαδοὺς σου βιάδια. Χαῖρε ποῦ μέσον σοῦ σοφοὶ οἱ ἄσοφοι φαντζουν, χαῖρε ποῦ σ' ἀγαποῦν γι' αὐτὸ καὶ σὲ καλεκοιτάζουν. Χαῖρε τῆς στενοκεφαλίας ὁ κήριος Μεσσίας, χαῖρε ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ ψευδοσοφίας. Χαῖρε δασυκίλων φρόμισμα, χαῖρε λαοῦ φενάκη, χαῖρε ποῦ κάνεις κόθορνο κι αὐτὸν τὸ Χιτζηδίακη.

ΒΑΒΩΝ ὁ μέγας ποιητὴς Βι Σι Χατζῆ Βασίλειος ἔ ἐξ Ἴερας ἡλίου

τὰς τάσεις τὰς μυλλιαρικός τὰς τόσον ἀκαλοίστους, ἔφαλεν ἀλληλοῦσα, τιμῶν τοὺς ἀμαλλιάστους.

ΓΝΩΣΙΝ λαβῶν ὁ Βουτηρεῖς, τοῦπίκλιν Κενολόγος, ὁ ἐκπρεπῆς κ' εὐρύτατος σεμνοτυφίας μπόγος, ὡς κινδυνεύων ναυαγὸς μετὰ φωνῆς θρηγνύσης εἶπε πρὸς δόξαν ἑαυτοῦ καὶ τῆς καθαρῆουσης.

Χαῖρε φρικῶδες φάντασμα, βγαλμένο ἀπὸ τοὺς τάφους χαῖρε ποῦ σοῦ τρυπήσανε σκουλήκια τοὺς κροτάφους. Χαῖρε νεκρῶν ἐμῶμα, θεοδόστη λαμπάδα, χαῖρε ποῦ δὲ μὰς ἀφήσες στὰ κόκκαλα ἰκμάδα. Χαῖρε ποῦ φεύγεις τὴ ζωὴ καὶ τὴν καλεῖς χυδαία, χαῖρε ποῦ δὲ σὲ δέχεται μήτ' ἡ ζωὴ παρέα. Χαῖρε ποῦ ὅπου πάτησες ἀφήκες γιὰ σημάδια κακῆ θανάτου μυρωδιὰ κι ἀφώτιστα σκοτάδια. Χαῖρε σιαπίλις στράγγισμα, παιδί τῆς ἀμαρτίας, χαῖρε πικρὸ κι ἀνώφελε κωφὸ τυμβοφυγίας.

ΔΥΝΑΜΙΣ ἐπεσκίασε κατόπιν τὴν «Πατρίδα» ποῦ εἶν ἡ μόνη ἐγγράμμματος στὴν Πόλῃ ἐφημερίδα. **ΕΥΩΝ** δ' ὁ Πάνος ἔτσιμα στὴν τρέπη τὰ πατλάνια, οὐκ ἔχων δέ, ὡς λέγουσι, καὶ πέντε παραδάκια, λόγους ἀράδιασε κενούς μετὰ σπουδῆς μεγάλης, ὕμνων τὴν καθαρῆουσα ὡς σαοδεκίων μπακίλης.

Χαῖρε ἀρχαῖον λέξιων καὶ τραγκισμῶν πιλάρι, χαῖρε ποῦ εἰς Ἑλληνικὴ ὅσο εἶμ' ἐγὼ χρυσάφι. Χαῖρε Κινέζων ὄνειρον καὶ Κανινιάλων πάθε χαῖρε τῆς πάλαι γλώσσης μας σοιά ψευδῆς καὶ νόθε. Χαῖρε ποῦ δὲ σὲ μίλησε σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ σφαῖρα Τὸ γιὸ τῆς νανοριζόντας καμμά ποτὲ μητέρα. Χαῖρε σημείων σ' ἡμπλεγμα ἱερογλυφικῶν, χαῖρε ἐν μέσῳ τῶν γλωσσῶν τέρας μοναδικόν. Χαῖρε ποῦ μὲς κατήντησες πρὸς τὴν ἀλήθειαν ξένους, χαῖρε βλακῶδες κ' εἰδεχθὲς παροίστων τοῦ Γένους.

ΖΑΛΗ σχεθεῖσα νευρικῇ «Ἀριθέα» ἡ πάνυ, ἀφήκε τὴν ψαλλίδα τῆς λιγάνι ν' ἀνασάνῃ. **ΗΚΟΓΥΣΘΗ** δὲ καλέουσα ὡς ἐν γριπῶδει βῆθει καὶ εἰς ὕδρεολόγιον ἡ γλῶσσα τῆς ἐλθῆῃ.

Χαῖρε τὸ στρεβλωτήριον τῶν παιδικῶν πνευμάτων, χαῖρε ποῦ κάθε μαθητῆς σ' ἀναπολεῖ φρυάττων. Χαῖρε ποῦ τὰ Ρωμιόπουλα σειρὰ τ' ἀποδλακῶνεις, χαῖρε ποῦ σὲ σπουδάζουσε ἐν στεναγμοῖς καὶ πόνους. Χαῖρε ποῦ τὰ χρονάκια τους τὰ χάνουν ἕνα ἕνα,

καὶ δὲν μποροῦν νὰ μάθουνε πῶς πιάνουνε τὴν πένηνα.
Χαίρε τραυλίσματα τρελλῶν στὰς γλώσσας μας δω-
[ρούσα,

χαίρε θεμάτων γλωσσικῶν τὰ φύλλα μας πληρούσα.
Χαίρε παιδιῶν βουκόλακα, χαίρε πατέρων δαίμονα,
χαίρε ποῦ σοῦ τιαριάζουνε γουλιὰ καὶ σαιπιολέμονα.

ΘΕΟΔΡΟΜΟΥΝΤΑ τέρατα ὄρων ἐ « Ἀρμονίων »
κ' ὑπὸ πνευμάτων γλωσσικῶν πυρέσσων καὶ μεθῶν,
ΓΑΩΝ δὲ καὶ δεισάμενος τῶν ἐναντίων τὴν ὄρμη
ἔταν νικήσουν μιά φορά νὰ μὴ τοῦ πάρουν τὸ ψωμί,
ἔτνιζε στὴ λύρα του σαχλαμαρίες μπόλικες,
ὕμνων τὴν καθαρεύουσα μὲ δοξαριές μαργιόλικες.

Χαίρε τῶν στέρων καὶ κενῶν τὸ τιμαλφές τὸ κτήμα,
χαίρε αἰσθημάτων κ' ἰδεῶν τὸ βαρὰθρῶδες μνήμα.
Χαίρε φονιά τῆς ὁμορφιάς καὶ τῆς ἀλήθειας σφάχτη,
χαίρε τοῦ ἡλίου μπόδισμα, χαίρε τοῦ σκότους κράχτη.
Χαίρε πρὸς πᾶσαν ποιήσιν μορφαζόν μορμολύκειον,
χαίρε κακὸν συνώνυμον μὲ τοῦ Χατζῆ τὸ λυκειον.
Χαίρε ποῦ ἐθανάτωσε τοὺς ἐραστὰς σου ὄλους
καὶ τ' ἔνομά των ἔστειλες πεσκέσι στοὺς διαόλους.
Χαίρε ἢ διαζεύχασα ἐν ἀνεπιγνωσίᾳ
κι αὐτὸν τὸ Βερναρδάκη μας ἀπ' τὴν Ἀθουασιά.

ΚΗΡΥΚΕΣ θεοπάλαθοι ὡς ὁ Πανῆς καὶ ἄλλοι,
ὦν τινων κόμη βλακικὴ στολίζει τὸ κεφάλι
τὸ ἄλλως κλούδι κι ἀδειανὸ κι ἀερογεμισμένο
ΔΑΜΨΑΝΤΕΣ ἀνεκράζαζον ἐν ἄσματι κ' ἐν αἴνῳ:

Χαίρε κενὸν θησαύρισμα ρημάτων κενολόγων,
χαίρε πιθήκων ἔρεισμα καὶ σέμνωμα ἀλόγων.
Χαίρε ἀνὸρθωσίς βλακῶν, χαίρε νεφέλη μαύρη,
χαίρε ποῦ φῶς στὰ μάτια σου κινεῖς ποτὲ δὲ θαῦρη.
Χαίρε ἀναθυμιάσις σκυλοκησοδρώτων τάφων,
χαίρε παλάτιον ὄσμων κ' ἀηδιῶν ἀγράφων.
Χαίρε τὸ συμπροσκύνημα εἰδώλων καὶ προλήψεων
χαίρε τὸ περικάλυμμα πνευματικῶν ἐλλείψεων.
Χαίρε ποῦ καὶ ὁ Ἀηλαδῆς, ὁ νοῦν ἔχων Θεοσίτου,
σοῦ μέσον ἀναστήθηκε καὶ βγάξει τὸ ψωμί του.

ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ Μιστριίνος
τοῦ παρόντος αἰῶνος
ἐνδόξου ἀπαταινίος
πλήξαι τοὺς ἐναντίους βαθυόνας . . . .

μὲ σθένος ἔκραξε πολὺ :

— "Ὅστις τὸ Ἔθνος του φιλεῖ

δεῦτε ὑπίσω μου ἔλθεῖν μὲ ξύλα καὶ σανίδες.
νὰ σπάσουμε τῶν μαλλιαρῶν τίς πρόστυχες παγίδες.
Κ' ἐμπρὸς ἐκεῖνος τράβηξε κ' οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν
πίσω του, κ' ἄγνωστον γιατί τὴς μίτας των βα
[στοῦσαν.

ΝΕΑΝ τῆς γλώττης ἔδειξε σανιδόφρον φάσιν
καὶ πρὸς παλιμπαιδὸς μωροῦ κρονοληρίας τάσιν
καὶ πομπωδῶς τὴν ριῖνά του δεικνύων, συνεζήτει,
καὶ τὴν τρισεμακάριζε ποῦ δὲν τῆ λέγαν μύτη,
τῶν δ' ἔθνοκτόνων τὰς πλοκάς μιστριωδῶς ἐνόησε
καὶ πρὸς τὴν καθαρεύουσαν ὑψούμενος ἐδόησε.

Χαίρε ποῦ ἄνθος ζωντανὸ δὲ σὲ κοσμεῖ κανένα,

χαίρε ποῦ ρούχα σ' ἐντυσαν ἀπ' τοὺς νεκροὺς κλεμένα.
Χαίρε τὸ σκιᾶχρο τ' ἄζωο ποῦ ὑλίξαν μὲ χράμια,
καὶ τῶδεσαν, γιὰ νὰ σταθῆ, μὲ τὰ ξερὰ καλάμια.
Χαίρε κατοικητήριον ὑδάτων λιμναζόντων,
χαίρε τὸ ἐνδιαίτημα ἰστών εὐρωπιῶντων.
Χαίρε ποῦ στέμμα σ' ἔβαλαν στὸ Ἔθνος τὸ ἀπόνηρον
χαίρε τὸ Δονκιχωτικὸν ἐμοῦ καὶ ἄλλων ὄνειρον.

ΞΕΝΟΝ ἀνατριχίασμα ἠσθάνθη ἐνδομύχως
ὁ Μιχαήλιος κλεινὸς καὶ μέγας τυμβωρύχος
ΟΛΟΣ δ' ἐφλέχθη τῆ φλογὶ Μιστριωτέου ἔρωτος,
διδάσκων δὲ ἐτραύλιζε ὡς νεοσοδὸς ἀπτέρωτος,
συνάζων δὲ τοὺς μαθητάς, τοῦτέστιν ἓνα μόνον,
τὴν γλώσσάν του ἐκάρφωνε ἐπὶ τῆς τῶν προγόνων.

ΠΑΣΑ ἢ φύσις ἐπ' αὐτοῖς πυρέσσουσα ἐσκίετα
κ' ἓνας γαταρὸς τὴν ἔτριβε μ' ἰώδια καὶ σπέρτα.
ΡΗΤΟΡΕΣ δὲ πολὺφθογγοὶ πλὴν τοῦ Καταλοπιᾶ
ὁ Πιρπιρῆς καὶ ὁ Πανᾶς ἐτρώγανε λαπα.
Αὐτὸς δὲ ὁ Καταλοπιᾶς, ἤγουν ὁ Ἀηλαδῆς,
ΣΩΣΑΙ τὸν κόσμον βουληθείς,
ὡς **ΤΟΙΧΟΣ** ἐτοιμόρροπος ὕδρεις αἰσχροῦ ἐσάλιξε
καὶ τὰ χάρτιτὰ ἐρρύπανε καὶ τὸν κοσμάκη ζάλιξε.

Χαίρε, ὦ καθαρεύουσα, ἐμοῖο φίλον ἦτορ,
ποῦ μ' ἔκαμες ν' ἀναδειχθῶ στὰ γερατειά μου ρήτωρ,
ἢ — καθὼς λέν οἱ μαλλιαροὶ, τὰ ἔθνικα σιχάματα —
« τῶρα δὲ στὰ γεράματα νὰ μάθω ὁ γέρος γράμματα.
Χαίρε ποῦ μὲ ἠξίωσες μπουγιᾶς καὶ πασαλείμματος
κ' ἐσχάτως μὲ κατέστησες γελοῖον ἀπὸ βήματος,
κ' ἐπὶ σειρᾶν δεκαεπτὰ ἐτῶν ἐνδοξοτάτων,
στὸν Βερναρδάκη νὰ κρατῶ ἀντιγραφὰς δραμάτων.
Χαίρε ποῦ στὴν περιφρημον διάλεξιν ἐκείνην
ξουριάσας ἐπελάγωσα εἰς σύγχυσιν καὶ ζήνην,
καὶ μετὰ τόσο σάλιασμα καὶ ξέραςμα καὶ λέγια,
δὲν ἤξερα τί ἔλεγα κ' ἤμουν γιὰ μοιρολόγια.
Χαίρε ποῦ ἤμουν πειρητὴς τὸ πάλαι ἔμπνευσμένος,
ἐσχάτως πλὴν κατήνησα μπακάλης ξεπεσομένος,
κι ἀγοραστὴ δὲ θαῦρισκα γιὰ τοὺς μπαταλαχμάδες μου
καὶ θάσθουναν ἐξάπαντος αἱ φωτεινὰ λαμπάδες μου,
ἂν δὲ μὲ ὑπεστήριζε ἡ φίλη « Ἀρμονία »
νὰ δέσουμε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ κόσμου μὲ πανία.
Χαίρε ποῦ ἦρθ' ἡ ὄρα μου τὴν λεοντήν, νὰ ρίξω
καὶ τὸν ὑπὸ τὴν λεοντήν κρυπτόμενον νὰ δείξω.
Χαίρε ποῦ μπρὸς στὰ κάλλη μου ὁ φρόνος σιωπᾶ
καὶ τὰ λοιπὰ καὶ δηλαδὴ καὶ δηλαδὴ καὶ τὰ λοιπὰ.

ΥΜΝΟΣ ἠττάται, ἢρὲ παιδιὰ, συνεχταθῆναι σπεύδων
κι ὁ Ἀάσκαρης ἐγείρεται ὁ ἄχρι νῦν καθεῦδων
κι ὁ Πονηρίδης ἄλλεται, ἢ **ΦΩΤΟΔΟΧΟΣ** λάμπα
ΧΑΡΙΝ διδοὺς ἀπόνηρον καὶ φῶτα σπείρων τζάμπα.
ΨΑΛΛΟΝΤΕΣ δὲ κίόρχοι μὲνοι συλλήθδην καὶ ἀθρόα
ἕδρεις κλεινὰς ἐξέχεον ἐν Δύσει τε κ' Ἐῶα.

Ω ΜΗΤΡΥΙΑ πανύμνητος, τὴν σύγχυσιν ἢ ὑρέψασα
καὶ τὴν ὀρθὴν τῶν τέκνων σου τὴν κρίσιν διαστρέψασα
δέξου ἡμᾶς εὐπρόσδεκτος τὸ κλέος σου διψῶντας
καὶ μ' ἀλληλοῦῖα πολλὰ τὸν ἕμνον τελευτώντας.

Η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΑΣ

«... Ἡ πατρις πρὸ πάντων εἶνε θέμα τῆς ποιήσεως αὐτοῦ, ὡς τοῦ μεγάλου Ἑθνικοῦ ποιητοῦ, ὅστις **πρῶτος κατέδειξεν**, ὅτι ἡ δημοτικὴ ἡμῶν γλῶσσα ὁσονδήποτε πτωχὴ καὶ ρερακιωμένη καὶ ἂν ὑποθεθῆ, εἶνε πάντοτε **ἐκκνή** νὰ ἀνέλθῃ, μέχρις ἐκείνου τοῦ ὕψους, ἐν ᾧ συνήθως ἀθεροδάμιονες ἄετοι ἀρέσκονται νὰ δολιχοδρομῶσιν. Αἱ πτήσεις τοῦ ἀετοῦ ἐκείνου ἦσαν ἐνίοτε τολμηραὶ καὶ παράβολοι, ἀλλὰ πάντοτε ἐπήρκεσεν ἡ διάνοια αὐτοῦ, ὅπως μὴ καταπέσῃ. Ὁ ἐκείνου ὄμως μιμητὴς φαίνεται, ὅτι ἐνιαχοῦ ἔπαθε τὰ τοῦ Ἰκάρου, ὡς οὐχὶ σπανίως συμβαίνει παρὰ τοῖς μιμηταῖς.

«... Ἐν τῷ πρώτῳ ἄσματι τῷ ἐπιγραφομένῳ ὁ «Κανάρης» τὰ κύματα ἀγκαλιάζονται σφικτᾶ-σφικτᾶ, τὰ αὐτὰ ἔχουσι μυστικὸν σύνθημα, **προσκυνοῦνε** τὸν Τουρκομάχον δράκοντα καὶ ἔχουσι ἀνθρωπίνην φωνήν. Ὁ δὲ δράκων ἔχει τὴν νύκτα φλάμπουρο καὶ τάστρα γιὰ κορῶνα, τ' ἀστροπελέκι γι' ἄρματα, τὴν ἀστραπήν γιὰ βλέμμα, ἔχει τὴν θάλασσαν ἄτι του κι' ἀπάνω στ' ἄλογόν του ἔχει γιὰ σέλλα δολύμαυρη νυχτοδαμμένη σκουνα. Πρὸς πᾶσι τούτοις ἡ θάλασσα ἐνειρεύεται».

Γ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ

(Κρίσις τοῦ Νουμαίου ποιητικοῦ ἀγῶνος, τοῦ ἔτους 1873 ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου, ὑπὸ τοῦ εἰρηγγοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ. Σελίς 84).

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΕΘΝΟΣΩΤΗΡΙΟ ΜΕΤΡΟ

Φύσ. Νουμά,

Τὰ χτεσινὰ καὶ σημερινὰ τηλεγραφήματα μᾶς φέρανε τὴν εἶδησιν πῶς «σύμπας ὁ τύπος, τῶν φοιτητῶν πρωτοστατούντων κτλ. ἐξεμάνη ἐναντίον τῶν μαλλιαρῶν, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ἔξωσιν αὐτῶν ἐκ τῆς Βουλῆς», «τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης ἀπειλεῖ νὰ λάβῃ διαστάσεις», «ἡ Κυβέρνησις σκέπτεται νὰ ὑποχωρήσῃ», «ἡ παῦσις τοῦ κ. Ἰπουργοῦ τῆς Παιδείας ἐπίκειται» καὶ ἕνα σωρὸν ἄλλα κουραφέξαλα. Δὲν ξέρω τί τέλος θὰ πάρει ἡ συζήτησις, μὰ γιὰ κάθε περίστασις ἐπειδὴ μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀκόμα τῆς τύχης νὰ ξεσκαδωθῆ τὸ πνεῦμα μὰ καὶ τί εἶναι ξεσκαδωμένο ; ! . . .) τοῦ Ἑλληνισμοῦ προτείνω στὴ σεβαστὴ Κυβέρνησις ἕνα σωτήριο μέτρο πού θὰ κάνει τὰ Μιστριωτόπουλα νὰ συλλογιστοῦνε καλύτερα τί γυρεύουνε. Δηλαδή νὰ ψηφίσι: ἐπίση-

μη γλῶσσα τοῦ Κράτους τὴν καθαρεύουσα μὰ με ὅσο πῶς ὅσοι ἔχουνε ἀπολυτήριον σχολείου, ὅσοι δημοσιογραφοῦνε, ὅσοι τυπῶνουνε φυλλάδες, ὅσοι δημογοροῦνε στὴ Βουλὴ καὶ προπᾶντων ὅσοι καθηγητὲς γιὰ δασκάλου πού δασκαλεύουνε, γράφουνε ὅπουδήποτε γιὰ μιλώντας (ἐταν ὑπάρχονε δύο μαρτύροι) ποῦνε καὶ χεροπιαστὰ ἀποδειχτεῖ πῶς κάνανε κενένα λάθος στὴν καθαρεύουσα, νὰ τοὺς βάνει ἡ κυβέρνησις ἐκκατὸ φράγκα προστιμο γιὰ κάθε βερβαρισμὸ καὶ νὰ παύουνται ἐλδέτελα ἀπὸ τὴ δημόσια θέσις πού θὰ κατέχουνε. Ὅσα Μιστριωτόπουλα τοὺς βαστάει ὑπογράφουνε μὴ σχετικὴ αἴτησις, παραδέχουνται τὸν ὅρο καὶ ψηφίζουμε ἐπίσημη καὶ ἀνεπίσημη γλῶσσα «σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ» τὴν καθαρεύουσαν». Ἐμεῖς οἱ Μαλλιανοί, οἱ Δημοτικιστᾶδες, θὰ ἀναλάβουμε χωρὶς καμμιά ἀμοιβή, νὰ βγάξουμε στὴ μέση τοὺς βερβαρισμοὺς καὶ, πράττα ὁ Θεὸς, εἶμαι βέβαιον πῶς τὸ βασιλεῖο τῆς καταρεύουσας δὲ θὰ βαστάξῃ παραπάνω ἀπὸ τρεῖς μέρες γιὰ τὶ οἱ ὄπαδοί τῆς χωρὶς καμμιά ἐξαίρεσις δὲν τὴν ξέρουνε—ἀφίνω κατὰ μέρος πού μ' ἔλη τὴν πεποίησις πού ἔχουνε σὲ δαίτη δὲν ἔχουνε οὔτε δράμι πεποίησις στὸν ἑαυτὸ τους πῶς τὴν ξέρουνε γιὰ νὰ ἀποφασίσουνε νὰ ἀναλάβουνε ὑποχρέωσις ἀπέναντί τῆς μὲ ὑπογραφή καὶ πρόστιμο. Οὔτε ὁ μπάριμπα Μιστριωτῆς δὲ θὰ ὑπογράψῃ. Ἀγκαλιὰ ὅσο καὶ λίγο θυμητικὸ νάχουνε οἱ λεγόμενοι, πάντα θὰ θυμοῦνται τοὺς βαθμοὺς πού παίρνανε σὰν παγαίνανε σχολεῖο κ' ἔμεῖς οἱ Μαλλιανοί οἱ Δημοτικιστᾶδες ἔχουμε τὰ ἀπολυτήριά μας καὶ τοὺς βαθμοὺς πού πήραμε στὴν Καθαρεύουσα (χάρισμά τῆς καὶ χαλάλι τῆς) καὶ σὰν μὲ τὸ καλὸ τῆνὲ ψοφίσουνε—ψηφίσουνε ἄθελα νὰ πῶ, μὲ δρακόντειον νόμον, πάλι ἔμεῖς θὰ εἶμασθε οἱ ἐκλεχτοὶ στὸ πείσιμα τους.

Πόλη, Μάρτις 1911.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ συνεργάτης μᾶς κ. Μάρκος Ἀρβανίτης (ἀπὸ τὸ Λιβαρπουλ) μᾶς ἔστειλε μερικὰς Ἰντιάνικας παροιμίας (Παροιμίες τοῦ Ἰσπανέσσα—«Τὸ βιβλίον τῶν καλῶν συμβουλῶν τῆς Ἰντίας»—Ἀπὸ τὸ «Βαῦραγγια Σατέκα» τοῦ Ἰντοῦ φιλοσόφου Μπαρτριχάρι κτλ.) καὶ ἂν τις δημοσιεύσῃ μερικὰς ἐν ταῖς κατοπιναῖς φύλλα.

— Ἀπὸ τοὺς δύο προτελευταίους ἀριθμοὺς τοῦ «Νουμά» (ἀριθ. 424 καὶ 425) δὲν ἀπόμεινε ἀντίτυπον, ἔτυχε μάλιστα μερικὰ νὰ πωληθῶνε ἐν κίονα καὶ μὴ ὄραχμῃ, τόσῃ. Νά, τὸ μεγάλο κακὸ πού μᾶς κάμανε οἱ βροσιᾶς τῆς Βουλῆς.

— Ὁ κ. Μπουντούρας κι ὁ κ. Μπουντόνας μᾶς καλοζουγραφίσανε, μὲ χτυπητὰ κι ἐλοζῶντανα χρώματα, στὴν

«*Ἀκρόπολις*» τοῖς δύο σοφοῦς καθηγητάδες, τὸ Μιστριώτη καὶ τὸ Κατῆγάκη. Ὁ πρῶτος μᾶς ἀπέδειξε τὴν ἀνεπιστη-
μοσύνην τοῦ Μιστριώτη καὶ ἡ δεύτερος τὴν *ἀβουλία* ἢ *πα-
λιμβουλία* τοῦ Χατζηδάκη. Μπράβο τοὺς.

— Μᾶς εἶπανε γιὰ τὸν πάτερ Εὐλόγιο Κουρβιλιὰ, Σκόρ-
δαλιὰ (πῶς διάλογο τὸν λένε;) πῶς εἶναι ὑποψήζιος γιὰ
τὸ Σεβαστοπούλειο διαγώνισμα (δραχμῆς χίλιες) καὶ γι' αὐ-
τὸ κέβεται καὶ λογορροεῖ γιὰ τὴν καθαρεύουσα καὶ τὴν
εὐκὴν του νᾶχομε.

Ἐακολουθοῦν οἱ γήμεριδες νὰ σαγλομεταφράζον τρο-
πάρια ἐκκλησιαστικὰ καὶ νάποδίσουν τὴν μετάφρασίν του
σὲ δημοτικιστάδες. Δικαίωμα τοὺς αὐτοῖς. Ἔχομε ἕως
καὶ μεῖς τὸ δικαίωμα νὰν τοὺς λάμε ψεῦτες καὶ συκοφάν-
τες ὅσο δὲ μᾶς δεῖλγουν καὶ ποῦ τὰ βρίσκουν τυπωμένα
αὐτὰ ποῦ μᾶς ἀραδιάζοντε.

— Διαδόθηκε τὴν περασμένη Δευτέρα πῶς πέθανε ὁ Μι-
στριώτης. Ἦσως ἢ διάδραση νὰ χαλκώθηκε γιὰ δημοκοπία
καὶ γιὰ νὰ συγκληθεῖ ἡ Ἀνάκρισις. Δὲν ξέρουμε. Ὁ Θεὸς
ἤρπτετο μᾶς λυπήθηκε καὶ ὁ Μιστριώτης εἶναι πολυκαλὰ
στὴν ὑγεία του καὶ ἔακολουθεῖ νὰ κατατηγνέται καὶ νά-
κρίνεται γιὰ τίς συκοφαντίες του.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. *I. M. B.* Τίποτε δὲ μᾶς δυσκολεῖται νὰ δημοσιέ-
ψουμε τὰ «*Δραγάτσεια*», σὶναι νὰ περάσεις ἀπὸ τὸ γραφεῖο
μας. κ. *Ἄντ. Γ. Μαντ.* Τὸ κατατόπι ποῦ μᾶς ζητᾶς εἶ-
ναι C) ο Ralli Brothers, Hull—England. κ. *Γ. Τ.* Ὁ «*Γγ-
ταυρος*» ἔχει τυπωθεῖ στοὺς ἀρ. 321, 322 καὶ 323 (1908)
τοῦ «*Νουμά*». κ. *Ζωγγ.* Δημοσιεύουμε δὴ τὸ *ἐπιτάφιο*
(κατὰ τὸ Byron) τὸ ἀφιερωμένον τῷ Μιστριώτη.

Τέτιο κεφάλι σὴν καὶ αὐτοῦ δὲν εἶδε ἡ ἀνθρωπότη
Μοναδικὸ καὶ ἀταίριαστο. Σωστὴ κυριζατοῦρα.

Ἄσ τὸ κουμῆρι κοίττεται τοῦ γέρο Μιστριώτη.

Ἔσὺ, διαβάτη, ποῦ περνᾶς, ὁ στάσου καὶ κ. . . .

Stop. traveller!

ΧΩΡΙΣ ΠΟΝΟΥΣ

Στὸ ὀδοντοίατρον τοῦ κ. Ἀριστ. Δρακοπού-
λου (ὁδὸς Πειραιῶς 7) γίνεται ἀνώδυνος ἐξαγω-
γὴ ὀδόντων, ριζῶν κτλ. μ' ἓνα τέλειο ἀκίνδυνο,
Ἄγγλικὸ ἀναισθητικόν. Γιὰ τὸ κάθε δόντι δρ.10.

ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ

ΤΑ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΙΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

“**ΑΘΗΝΑΙ,**” ΤΟΝΝΩΝ 16,000 “**ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ,**” ΤΟΝΝΩΝ 15,000
ΜΕ ΔΙΠΛΟΥΣ ΕΛΙΚΑΣ ΔΙΠΛΑΣ ΜΗΧΑΝΑΣ ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΑ ΕΙΣ ΑΝΤΟΧΗΝ ΚΑΙ ΕΥΣΤΑΘΕΙΑΝ
ΔΟΚΙΜΑΣΜΕΝΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΟΣ 15 ΜΙΛΙΑΩΝ

Διαμερίσματα ἐπιβατῶν ἀνετώτατα. — Αἶθουσαι πολυτελεῖς Α' καὶ Β' θέσεως, Καπνιστήρια, ἰδιαί-
τεραι αἶθουσαι Κυριῶν, Μουσικῆς, Ἐστιατορίον. — Νοσοκομεῖον, ἀπολυμαντικὸς κλίβανος, Λου-
τρῶνες, Κουρτεῖον, Πανοπωλεῖον, Καφνελεῖον, Ζυθοπωλεῖον. — ΔΕΥΤΕΡΑ ΘΕΣΙΣ καινουρ-
γῆς μὲ 200 κλίνας. — Θέρμανσις διὰ Καλοριφέρ εἰς τὰ διαμερίσματα τῶν Μεταναστῶν. — Ἰδιαι-
τεραι τραπεζαριαὶ Μεταναστῶν.

Ἡλεκτρικὸν φῶς, ἀσύρματος τηλεγράφος

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΚΑΤΑ 20 ΗΜΕΡΑΣ

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΜΕΣΩ ΚΑΛΑΜΩΝ-
ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ

ΤΟΥ ΑΤΜΟΠΛΟΙΟΥ

«**ΑΘΗΝΑΙ**»

ΤΗΝ 16 ΜΑΡΤΙΟΥ 1911

ΔΙ' ΕΠΙΒΑΤΑΣ, ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΣΑΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΝ ΑΠΕΥΘΥΝΤΕΟΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ παρὰ τῇ κεντρικῇ Διευθύνσει Πεσμαντζόγλου καὶ Σοφοκλέους ἄνωθεν Χρηματιστηρίου.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ παρὰ τῷ Παραρτήματι τῆς Διευθόνσεως Λεωφόρος Αἰγέως ἀριθ. 5-

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, ΣΜΥΡΝῃ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΚΑΛΑΜΑΙΣ, ΠΑΤΡΑΙΣ
Παρὰ τοῖς ΚΕΝΤΡΙΚΟΙΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΙΣ καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥΣ τῆς Ἐταιρίας.